

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra řízení

Diplomová práce

**Proces výběru osob do řídicích a dozorčích orgánů
právnických osob s majetkovou účastí státu**

Bc. Andrea Divíšková

© 2022 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Bc. Andrea Divíšková

Hospodářská politika a správa
Veřejná správa a regionální rozvoj

Název práce

Proces výběru osob do řídicích a dozorčích orgánů právnických osob s majetkovou účastí státu

Název anglicky

The process of selecting persons for the management and supervisory bodies of legal entities with state ownership

Cíle práce

Cílem práce je identifikovat jednotlivé kroky procesu výběru osob do řídicích a dozorčích orgánů právnických osob s majetkovou účastí státu v režimu zákona č. 353/2019 Sb., nominační zákon, zhodnotit nominační proces v resortu Ministerstva zemědělství a proces fungování Výboru pro personální nominace, který byl za účelem obsazení těchto pozic zřízen usnesením Vlády České republiky a v případě zjištěných nedostatků navrhnout opatření ke zlepšení.

Metodika

Práce se skládá ze dvou částí – teoretické a praktické. Teoretická část je zpracována na základě studia odborné literatury za účelem tvorby teoretických východisek práce. Praktická část je zpracována na základě výstupů z kvantitativního/kvalitativního výzkumu.

Harmonogram:

Syntéza výchozí znalostní báze: 12/2018 – 03/2019

Kvantitativní/kvalitativní výzkum: 04/2019 – 11/2019

Agregace poznatků: 12/2019 – 02/2020

Odevzdání práce na katedru: 03/2020

Doporučený rozsah práce

60-80 stran

Klíčová slova

nominance, nominační proces, ministerstvo, státní správa, kritéria výběru, výběrové řízení, řídicí orgán, dozorčí orgán, majetek státu, státní podnik, akciová společnost s majetkovou účastí státu

Doporučené zdroje informací

BALÝOVÁ, L. Péče řádného hospodáře ve volených orgánech obchodních korporací ve světle rektifikace.

Praha: ARCH, 2014.

ČERNÁ, S. Obchodní právo. Praha: ASPI, 2006. ISBN 80-7357-164-1.

ELIÁŠ, K. Občanské právo pro každého: pohledem (nejen) tvůrců nového občanského zákoníku. Praha:

Wolters Kluwer Česká republika, 2013. ISBN 978-80-7478-013-4.

HAVLAN, P. Majetek státu v platné právní úpravě. Praha: Linde, 2010. ISBN 978-80-7201-796-6.

HESEL, M. Hledání kvalitních členů statutárních orgánů akciových společností v tržních a transformujících se ekonomikách. Praha: Český institut aplikované ekonomie, 1996. ISBN 80-902228-0-3.

PLÍVA, S. Hospodaření s majetkem státu. Praha: C.H. Beck, 2001. ISBN 80-717-9556-9.

RABAN, P. a SKALICKÝ, I. Akciové a jiné společnosti u nás. Praha: Práce, 1991. ISBN 80-208-0107-3.

ŠTENGLOVÁ, I. Zákon o obchodních korporacích: komentář. 2. vydání. Praha: C.H. Beck, 2017. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-540-4.

Předběžný termín obhajoby

2020/21 LS – PEF

Vedoucí práce

doc. Ing. Martina Fejfarová, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra řízení

Elektronicky schváleno dne 15. 2. 2021

prof. Ing. Ivana Tichá, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 15. 2. 2021

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 20. 03. 2022

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci „Proces výběru osob do řídicích a dozorčích orgánů právnických osob s majetkovou účastí státu“ jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autorka uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 31. března 2022

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala vedoucí mé diplomové práce, paní doc. Ing. Martině Fejfarové, Ph.D., za cenné rady, připomínky, a hlavně trpělivost a dále mojí rodině a všem mým blízkým za neutuchající podporu.

Proces výběru osob do řídicích a dozorčích orgánů právnických osob s majetkovou účastí státu

Abstrakt

Diplomová práce se zabývá procesem výběru osob do řídicích a dozorčích orgánů právnických osob s majetkovou účastí státu obsazování pozic ve státních organizacích, se zaměřením na Ministerstvo zemědělství. Hlavním cílem práce je identifikovat jednotlivé kroky procesu obsazování dotčených pozic a s tím spojené fungování Výboru pro personální nominace a posouzení jeho významu a zhodnocení nominačního procesu v resortu Ministerstva zemědělství.

Diplomová práce se skládá z teoretické a praktické části. Teoretická část je tvořena vymezením základních pojmů a popisem nominačního procesu dle platné legislativy. Praktická část je složena z popsání stávajícího nominačního procesu s důrazem na resort MZe. Tento proces je zhodnocen pomocí souboru kvantitativních a kvalitativních metod výzkumu jako je dotazníkové šetření a zúčastněné pozorování. Při zjištění případných nedostatků bude navržen soubor nápravných opatření k zefektivnění celého nominačního procesu.

Klíčová slova: nominace, nominační proces, ministerstvo, státní správa, výběrové řízení, řídicí orgán, dozorčí orgán, majetek státu, státní podnik, akciová společnost s majetkovou účastí státu

Process of selection of persons to the management and supervisory bodies of legal entities with state participation

Abstract

The thesis deals with the process of selecting persons for the governing and supervisory bodies of legal entities with the property participation of the state filling positions in state organizations, with a focus on the Ministry of Agriculture. The main aim of the work is to identify the different steps of the process of filling the positions concerned and the associated functioning of the Committee on Personnel Nominations and the assessment of its significance and evaluation of the nomination process in the Ministry of Agriculture.

The thesis consists of a theoretical and practical part. The theoretical part consists of defining the basic concepts and describing the nomination process according to the applicable legislation. The practical part is composed of a description of the existing nomination process with an emphasis on the MZe resort. This process is evaluated using a set of quantitative and qualitative research methods such as a questionnaire survey and participating observations. On the basis of an evaluation of these methods, measures are proposed to streamline the entire nomination process.

Keywords: nomination, nomination process, ministry, state administration, selection procedure, managing body, supervisory body, state property, state enterprise, joint stock company with state ownership

Obsah

1 Úvod	1
2 Cíl práce a metodika.....	4
2.1 Cíl práce	4
2.2 Metodika práce	5
3 Teoretická východiska.....	9
3.1 Právní rámec obchodních společností v ČR	9
3.2 Orgány obchodních korporací	10
3.3 Právní formy obchodních korporací dle zákona	12
3.4 Právní rámec podniků s majetkovou účastí státu.....	14
3.5 Právní formy podniků s majetkovou účastí státu.....	15
3.5.1 Státní podnik.....	17
3.5.2 Národní podnik.....	18
3.5.3 Akciová společnost.....	18
3.5.4 Státní příspěvková organizace	19
3.5.5 Ostatní právní formy s majetkovou účastí státu	19
3.6 Majetek státu – vlastnictví a kontrola	20
3.7 Vývoj stavu v obsazování pozic v orgánech státních společností	22
3.7.1 Obsazování pozic před přijetím zákona	23
3.7.2 Výbor pro personální nominace dle nominačního zákona	24
4 Praktická část.....	28
4.1 Fungování Vládního výboru pro personální nominace.....	33
4.2 Nominační proces dle Nominačního zákona	37
4.3 Nominační proces v resortu Ministerstva zemědělství	39
4.4 Vyhodnocení výzkumných šetření.....	52
4.4.1 Vyhodnocení kvantitativního výzkumu	53
4.4.2 Vyhodnocení kvalitativního výzkumu	57
5 Návrhy a doporučení	62
6 Závěr	66
7 Seznam použitých zdrojů	69
8 Příloha.....	73

Seznam obrázků

Obrázek 1: Přehled právních forem společností, podniků a organizací ve vlastnictví státu, jejich hlavní úkoly a vazba na stát.....	15
Obrázek 2: Pilíře Strategie vlastnické politiky státu	21
Obrázek 3: Zastoupení mužů a žen v statutárních a kontrolních orgánech.....	30
Obrázek 4: Zastoupení mužů a žen v kontrolních orgánech subjektů s majetkovou účastí státu..	30
Obrázek 5: Věková diverzita mužů a žen ve statutárních orgánech subjektů s majetkovou účastí státu.....	32
Obrázek 6: Věková diverzita mužů a žen v kontrolních orgánech subjektů s majetkovou účastí státu.....	32
Obrázek 7: Doporučující vs. nedoporučující stanoviska VVPN	36
Obrázek 8: Přehled předložených nominací dle resortů VVPN	37
Obrázek 9: Doporučující vs. nedoporučující stanoviska VPN.....	39
Obrázek 11: Podíl ministerstev na celkovém počtu identifikovaných pozic dle Zásad	49
Obrázek 12: Okruh dotčených pozic na MZe.....	50
Obrázek 13: Otázka 1	53
Obrázek 14: Otázka 3	54
Obrázek 15: Otázka 5	55
Obrázek 16: Otázka 7	55
Obrázek 17: Otázka 8	56
Obrázek 18: Otázka.10	57

Seznam tabulek

Tabulka 1: Časový harmonogram práce.....	6
Tabulka 2: Obchodní společnosti s majetkovou účastí státu a státních podniků podle resortu k 31. 12. 2020	16
Tabulka 3: Seznam organizací resortu MZe.....	40

Seznam použitých zkratk

VVPPN – Vládní výbor pro personální nominace

VPN – Výbor pro personální nominace

MZe – Ministerstvo zemědělství

OECD – Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj

ZOK – Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích

NOZ – Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (nový)

MF – Ministerstvo financí

MPO – Ministerstvo průmyslu a obchodu

MO – Ministerstvo obrany

MV – Ministerstvo vnitra

MZd – Ministerstvo zdravotnictví

MMR – Ministerstvo pro místní rozvoj

MD – Ministerstvo dopravy

DR – dozorčí rada

1 Úvod

Proces výběru osob do funkcí ve státních firmách je součástí komplexního přístupu, směřujícího k celkové profesionalizaci řízení těchto společností. Problematika obsazování orgánů resortních organizací je dlouhodobě velmi sledovaným tématem, a to nejen odbornou, ale i laickou veřejností. Pro subjekty vlastněné státem je zásadní, aby byly řízeny odborně a manažersky zdatnými osobami, jelikož tento postup zajistí, aby tyto organizace dosahovaly kladných výsledků hospodaření. Jeden z hlavních prostředků, jak tohoto cíle dosáhnout je aplikovat takový systém výběru konkrétních odborníků do statutárních a dozorčích orgánů státních organizací, který bude zcela transparentním a plně funkčním a bude pod veřejnou kontrolou.

Významnou součástí tohoto procesu je i přijetí Strategie vlastnické politiky, jež byla předložena Ministerstvem financí již v roce 2017, ale k jejímu schválení vládou došlo až v roce 2020. Jedná se o zákonnou úpravu, která ukládá státu povinnost stanovit obecné zájmy, cíle a základní principy činnosti státu, jakožto vlastníka strategických podniků. Už při přípravě materiálu sestavily všechny příslušné resorty přehled všech strategických společností, ve kterých vykonávají funkci zakladatele a jediného akcionáře. Materiál se věnuje také politice odměňování, jejíž cílem by mělo být přitáhnout do řídicích funkcí kvalitní profesionály a zároveň garantovat, že management není přeplácen a nemá další nadstandardní podmínky, současně je zde kladen důraz na řešení problematiky případného selhání a vyvození odpovědnosti.

Pro společnosti s majetkovou účastí státu je stejně jako pro soukromé firmy potřebné, aby jejich hospodaření kontrolovali odborně způsobilí a manažersky schopní odborníci, neboť pouze odborné řízení oproštěné od vlivů korupce dokáže zajistit řádné fungování těchto subjektů. Důvodem řešení problematiky výběru osob do řídicích (statutárních) a dozorčích (kontrolních) orgánů právnických osob s majetkovou účastí státu byla opakující se kritika ve veřejném prostoru, zejména ze strany iniciativy Rekonstrukce státu, která v minulosti opakovaně navrhovala zavést pevná pravidla pro obsazování těchto orgánů státních firem vhodnými odborníky. Hlavním předmětem kritiky odborníků, ale i široké veřejnosti byla neobornost a nekompetentnost členů orgánů ve společnostech s majetkovou účastí státu, případné přijímání nesprávných nebo nekompetentních rozhodnutí, neohospodárné nakládání s majetkem nebo finančními prostředky

a v krajním případě i ke vzniku škody na majetku, se kterým tyto obchodní společnosti hospodaří, jenž by mohlo vést k podezření, že se jedná o určitou formu korupce.

Příčiny výše popsaného nepříznivého stavu v oblasti personálního obsazování orgánů obchodních společností s majetkovou účastí státu spočívaly především v absenci závazných pravidel, na základě kterých by jednotlivé dotčené resorty prováděly výběr vhodných uchazečů o funkce v orgánech obchodních společností a neexistenci systému výběru vhodných kandidátů, která by garantovala, že do statutárních a dozorčích orgánů státních společností byly jmenovány pouze osoby odborně způsobilé, které budou na potřebné odborné úrovni zajišťovat profesionální řízení a obchodní vedení obchodních společností, které bude respektovat a naplňovat v těchto subjektech hospodářskou strategii státu a které svým morálním profilem dají záruku loajality vůči státu.

Záměr odstranit nedostatky v této oblasti byl obsažen nejen v již zmíněné Strategii vlastnické politiky státu, ale byl také součástí Koaliční smlouvy. Tento závazek měl za cíl vytvoření závazných standardů v rámci nominačního procesu při obsazování pozic v obchodních společnostech a státních podnicích. Za tímto účelem zřídila v roce 2014 vláda svým usnesením Vládní výbor pro personální nominace, tříčlenný orgán, tvořený ze tří odborníků, jmenovaných vládou. Poradní orgán vlády měl za úkol zaujímat stanoviska ke všem nominovaným osobám jednotlivých resortů do uvedených pozic. Tento VVPPN byl určitým posunem v rámci nastavení jednotných pravidel pro jednotlivé resorty. Nominační proces ale nadále trpěl nedostatky.

Dalším krokem směrem k nastavení transparentního výběru členů orgánů společností s majetkovou účastí státu bylo schválení tzv. nominačního zákona, tj. zákona č. 353/2019 Sb., o výběru osob do řídicích a dozorčích orgánů právnických osob s majetkovou účastí státu, který nabyl účinnosti dne 4. ledna 2020. Jeho cílem je profesionalizace výběru osob do státních společností, odpolitizování jejich managementu a transparentní obsazování těchto pozic.

Diplomová práce se zabývá popsáním procesu výběru osob do řídicích a dozorčích orgánů právnických osob s majetkovou účastí státu, a to s důrazem na konkrétní resort, Ministerstvo zemědělství. V prvním bloku teoretické části je proveden nástin organizací, kterých se nominační proces týká, ve druhém bloku je popsán historický vývoj postupu výběru dotčených osob, včetně rozboru stávajícího stavu dle platné právní úpravy. Praktická část řeší otázku obsazování pozic resortních organizací v konkrétním služebním úřadu, a to v Ministerstvu zemědělství. Současně dojde ke zhodnocení fungování Výboru pro personální nominace širším kontextu, v rámci všech

dotčených resortů a k porovnání teoretických přístupů k obsazování zmíněných pozic se zákonnými možnostmi a zjištěnými zkušenostmi z praxe. Při zjištění případných nedostatků bude navržen soubor nápravných opatření.

2 Cíl práce a metodika

Následující kapitola stanovuje cíle, které má za úkol tato práce naplnit. Součástí kapitoly je též důkladný popis metodiky práce, která byla v průběhu zpracování této práce využita.

2.1 Cíl práce

Cílem práce je identifikovat jednotlivé kroky procesu výběru osob do řídicích a dozorčích orgánů právnických osob s majetkovou účastí státu, zhodnotit tento nominační proces, s důrazem na resort Ministerstva zemědělství, a v případě zjištěných nedostatků navrhnout opatření ke zlepšení.

K dosažení hlavního cíle jsou stanoveny cíle dílčí, které jsou v průběhu diplomové práce plněny. Těmito cíli jsou:

- vymezit pojmy, týkající se obchodních společností s majetkovou účastí státu a pojmy užívané nominačním zákonem,
- komparovat současný postup dle stávající právní úpravy s předchozím fungováním nominačního procesu dle usnesení vlády č. 177 ze dne 17. března 2014, identifikovat pozitivní a negativní aspekty,
- popsat proces výběru osob v režimu nominačního zákona na Ministerstvu zemědělství.

2.2 Metodika práce

Diplomová práce, která se zabývá problematikou výběru osob do řídicích a dozorčích orgánů právnických osob s majetkovou účastí státu je rozdělena na dvě části – teoretickou a praktickou. Časový harmonogram činností při tvorbě diplomové práce je zpracován v tabulce 1. V teoretické části jsou vysvětleny jednotlivé pojmy, týkající se agendy výběru osob do resortních organizací. Teoretické poznatky byly popsány metodou analýzy dostupných dokumentů a zpracováním sekundárních zdrojů, konkrétně odborné literatury, právních předpisů a relevantních internetových zdrojů, následně byla provedena syntéza shromážděných poznatků.

Teoretická část byla rozdělena do dvou částí. V první části teoretického bloku práce nahlížela na téma v obecné rovině, zabývala se vymezením pojmů spojených s problematikou obchodních společností s důrazem na tyto společnosti s majetkovou účastí státu. Druhá část teoretického bloku popisovala výběr osob do řídicích a dozorčích orgánů obchodních společností s majetkovou účastí státu, v návaznosti na platnou právní úpravu tohoto procesu ve formě nominačního zákona. Jedna z kapitol přináší náhled do systému řízení organizací, hospodařících s majetkem státu, zmiňuje jejich hlavní nedostatky a rozdíly v porovnání se soukromým sektorem.

Praktická část diplomové práce byla vypracována na základě výstupů výše uvedených zdrojů. Byla provedena analýza procesu výběru osob do orgánů resortních organizací dle nominačního zákona, a to jak v obecné rovině, v rámci všech dotčených resortů, tak na základě interních dokumentů v resortu Ministerstva zemědělství. Praktická část zahrnuje vlastní výzkum v podobě dotazníkového šetření a zúčastněného pozorování.

Formou kvantitativního výzkumu, a to prostřednictvím dotazníkového šetření je ověřováno, zda se stávající nominační proces jeví jako opodstatněný, funkční, vyhovující a plnící svůj účel. Současně bylo zjišťováno, do jaké míry je agenda spojená s předkládáním nominací do VPN administrativně a časově náročná a kolik zaměstnanců ji v současné chvíli zpracovává. Další okruh otázek tvořila žádost o sdělení případných návrhů na zlepšení a podnětů na změny.

Tabulka 1: Časový harmonogram práce

Období	Činnost
září 2020–leden 2021	Studium odborné literatury a následná tvorba teoretických východisek diplomové práce
únor 2021–březen 2021	Shromáždění a analýza dostupných dokumentů v rámci nastaveného nominačního procesu
duben 2021–duben 2021	Proces pozorování – účast jednání na VPN
prosinec 2021–leden 2022	Příprava a následné rozeslání dotazníku
leden 2022–leden 2022	Proces pozorování – účast na jednání komise výběrového řízení
únor 2022–březen 2022	Shromáždění získaných informací a následné zpracování
únor 2022–březen 2022	Zhodnocení výsledků a návrh opatření

Zdroj: vlastní zpracování

V rámci tohoto šetření byla oslovena všechna příslušná ministerstva, která nominace poradnímu orgánů Úřadu vlády ČR, VPN předkládají. Jednalo se o celkem 7 resortů (ostatní resorty povinnost dle nominačního zákona nenaplňují) a to:

- Ministerstvo financí
- Ministerstvo vnitra
- Ministerstvo obrany
- Ministerstvo dopravy
- Ministerstvo průmyslu a obchodu
- Ministerstvo zdravotnictví
- Ministerstvo pro místní rozvoj

Dotazovány byly cíleně osoby z dotčených resortů, které agendu dle nominačního zákona zpracovávají, tedy celkem 7 respondentů. Tito zaměstnanci jsou zařazeni dle platné systemizace v jednotlivých služebních úřadech na různé pozice. Nejvýše zařazenou kompetentní osobou byl dotazovaný na pozici státního tajemníka jednoho z resortů, dále se jednalo o pozici ředitele kanceláře jedné ze sekcí ministerstva, ostatních pět dotazovaných osob je zařazeno na služebním místě vrchního ministerského rady nebo ministerského rady.

Dotazník byl vytvořen v online verzi pomocí Google formuláře. Tento systém byl zvolen z důvodu přehledného strukturování dotazníku. Výsledky byly následně vyhodnoceny prostřednictvím aplikace MS Excel, pomocí grafického znázornění. Šetření obsahovalo celkem 10 otázek, 7 otázek otevřených (s možností odpovědi ANO, SPÍŠE ANO, NE, SPÍŠE NE) a 3 otázky uzavřené, s možností přiložení stručného komentáře. Toto šetření bylo anonymní. Dotazník byl rozeslán k vyplnění prostřednictvím e-mailu a to dne 24. 1. 2022, s týdenní lhůtou pro doručení odpovědí. Zpracovaný vzorek byl obdržen od všech respondentů, tedy od 7 dotazovaných osob, ze 7 obeslaných resortů. V praktické části diplomové práce bude zpracován a vyhodnocen 100 % výzkumný vzorek. Dotazník je přílohou 1 této diplomové práce.

Nominační proces v resortu Ministerstva zemědělství bude v diplomové práci zpracován samostatně a bude mu věnována jedna ze samostatných kapitol praktické části. V souvislosti s tímto postupem byl proveden výzkum prostřednictvím metody zúčastněného pozorování, což je jedna z nejzákladnějších kvalitativních metod výzkumu, a to účastí na dvou jednání v rámci nastaveného procesu obsazování osob do řídicích a dozorčích orgánů resortních organizací Ministerstva zemědělství. Všichni zúčastnění byli obeznámeni se skutečností, že jsou objektem pozorování v rámci shromáždění dat ke zpracování diplomové práce.

Nejprve se jednalo o jedno z jednání VPN, konaném dne 20. 4. 2021, u předložení nominace Ministerstva zemědělství na pozici člena dozorčí rady státního podniku Povodí Moravy, s.p. a dále na jednání komise k výběrovému řízení, vypsáném Ministerstvem zemědělství na pozici předsedy představenstva akciové společnosti Jihomoravské pivovary, a.s., konaném dne 17. 1. 2022. Jednání VPN trvalo půl hodiny, tento časový fond na každého z nominantů má komise striktně stanoven. Průběh jednání byl zaznamenán v zápise, který je zveřejněn na stránkách Úřadu vlády ČR. Jednání výběrové komise MZe na pozici předsedy představenstva Jihomoravské pivovary, a.s. bylo cca hodinové, výstupem je protokol o průběhu výběrového řízení.

Na základě shromážděných primárních a sekundárních dat v rámci nominačního procesu a analýzy konkrétních postupů při obsazování dotčených pozic resortních organizací Ministerstva zemědělství a jejich vyhodnocení byl identifikován aktuální stav. Dalším krokem v rámci zpracování práce bylo zodpovědět hypotézu, zda nominační zákon plní svůj účel a to jak z pohledu nastaveného systému v rámci fungování VPN, tak ve všech dotčených resortech a dále zda došlo

přijetím této právní úpravy k zajištění větší transparentnosti procesu a vyšší odbornosti kandidátů na jednotlivé funkce.

3 Teoretická východiska

Jak již bylo uvedeno v úvodu diplomové práce, teoretická část popisuje druhy obchodních společností v ČR, nejprve v obecné rovině a následně se zaměřuje na obchodní společnosti s majetkovou účastí státu, na jednotlivé druhy právních forem a jejich bližší specifikaci. Dále je nastíněn historický rámec řešení problematiky obsazování pozic ve státních obchodních společnostech, analyzován proces výběru osob do obchodních společností s majetkovou účastí státu, tedy nejdříve za fungování Vládního výboru pro personální nominace na základě usnesení vlády a poté, za fungování Výboru pro personální nominace v souladu s nominačním zákonem.

3.1 Právní rámec obchodních společností v ČR

Postavení členů orgánů obchodních společností, tedy představenstva a dozorčí rady, popř. jednatelů obchodních korporací je upraveno zákonem č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (ZOK). Tento zákon jasně stanoví pravidla pro řízení, chod, kontrolu, nakládání s majetkem společnosti, popřípadě pro ukončení činnosti dané společnosti. Každý ze subjektů má zákonem jasně vymezená pravidla a kompetence, které si dále a podrobněji upravuje ve svých vnitřních dokumentech (zakladatelská smlouva, stanovy apod.). Vlastník je ve formě valné hromady, který volí představenstvo a dozorčí radu (není-li tímto zákonem stanoveno jinak). U společností s více než 500 zaměstnanci volí (dle ustanovení § 448 odst. 2 ZOK) třetinu dozorčí rady zaměstnanci. Členové výše uvedených orgánů musí splňovat zákonné požadavky – svéprávnost, bezúhonnost ve smyslu živnostenského zákona a absenci překážek provozování živnosti, dále musí jednat s péčí řádného hospodáře a povinností loajality s uplatněním pravidel podnikatelského úsudku při obchodním vedení společnosti (1).

Právní definice právnických osob je od 1. 1. 2014 vymezena převážně zákonem č. 89/2012 Sb., občanský zákoník a již zmíněným zákonem č. 90/2021 Sb., o obchodních korporacích. V roce 2014 proběhla významná novela, která přinesla velké změny do úpravy právnických osob. Lze konstatovat, že NOZ definuje svými ustanoveními obecně právnické osoby a zákon o obchodních korporacích je již vůči občanskému zákoníku zákonem speciálním, upravujícím právnické osoby (2).

Dle NOZ se dělí osoby na fyzické a osoby právnické, které zákon dále dělí na korporace, fundace a ústavy. ZOK definuje obchodní korporace jako společnost a družstva. Definice

právnícké osoby je obsažena v ZOK. Mezi obchodní společnosti stanoví veřejné obchodní společnost a komanditní společnosti jako společnosti osobní, společnosti s ručením omezeným a akciové společnosti jako společnosti kapitálové. Základní rozdíl je v tom, že u osobních společností všichni společníci nebo aspoň někteří ručí za závazky společnosti celým svým majetkem, oproti společníkům kapitálových společností, kteří ručí za závazky omezeným způsobem nebo vůbec (1).

Orgány obchodních korporací jsou definovány v § 44 ZOK. Přesná definice tohoto paragrafu zní:

Nejvyšším orgánem v osobní společnosti jsou všichni jejich společníci, v kapitálové společnosti valná hromada a v družstvu členská schůze. Kontrolním orgánem obchodní korporace se pro potřeby tohoto zákona rozumí dozorčí rada, kontrolní komise nebo jiný obdobný orgán. Kolektivní orgán zvolí předsedu, jehož hlas je v případě rovnosti hlasů rozhodující, ledaže společenská smlouva pro tento případ určí jinak, to neplatí pro osobní společnosti. Statutárním orgánem osobní společnosti je každý její společník. Statutárním orgánem společnosti s ručením omezeným je každý jednatel, ledaže společenská smlouva určí, že více jednatelů tvoří kolektivní orgán (1).

3.2 Orgány obchodních korporací

Nejvyšší orgán

Členové nejvyššího orgánu obchodních korporací nejsou voleni ani jmenováni, ale stávají se členy tohoto orgánu z titulu své účasti (např. vkladu) v obchodní korporaci. Nejvyšším orgánem, který rozhoduje v nejdůležitějších věcech obchodních korporací je valná hromada či členská schůze u družstva. Nejvyšším orgánem u osobních společností je orgán tvořený všemi společníky, který si vymezil i věci, ve kterých je nutný souhlas všech společníků (je určeno ve společenské smlouvě), může se jednat například o vyloučení společníka. Jak již bylo uvedeno výše, nejvyšším orgánem kapitálové společnosti je valná hromada, jejíž rozhodování se na rozdíl od nejvyššího orgánu řídí zásadně většinovým principem a k samotnému rozhodování není nutné, aby se ho účastnili všichni společníci, postačí zákonem nebo stanovami určená většina. Jestliže kapitálová společnost má jediného společníka, nejvyšší orgán není zřízen a jeho působnost vykonává jediný

společník, např. u akciové společnosti tzv. Rozhodnutím jediného akcionáře obchodní společnosti (3).

Kontrolní orgán

Kontrolní orgán nemusí být ze zákona zřízen u všech obchodních korporací. Povinně dle zákona je zřizován pouze u akciových společností a družstev (nejde-li o tzv. malé družstvo – družstvo mající méně než 50 svých členů). Avšak i osobní společnosti a společnosti s ručením omezeným mohou zřizovat kontrolní orgán. Tento orgán je nazýván u akciových společností dozorčí rady (4).

Statutární orgán

Povinnost vytvářet statutární orgán mají všechny obchodní korporace. Ve veřejné obchodní společnosti jsou takovým orgánem všichni společníci, kteří splňují zákonem stanovené požadavky, v komanditní společnosti komplementáři (společenská smlouva však může stanovit jinak).

Členem statutárního orgánu může být nejen fyzická osoba, ale taktéž i osoba právnická. V případě, že je statutárním orgánem kapitálové společnosti nebo družstva právnická osoba, zplnomocní jedinou fyzickou osobu, která bude splňovat požadavky a předpoklady pro výkon funkce stanovené zákonem pro samotný statutární orgán. Statutární orgán se zapisuje do obchodního rejstříku, včetně začátku jeho funkce, popřípadě s nějakým omezením výkonu jeho funkce (5).

Statutární zástupce zastupuje obchodní korporaci ve všech záležitostech, neurčí-li zakladatelská listina jinak. Tento dokument může určit jakým způsobem a v jakých záležitostech mohou členové statutárního orgánu společnost zastupovat.

3.3 Právní formy obchodních korporací dle zákona

Veřejná obchodní společnost

Veřejná obchodní společnost je osobní společností, která se zakládá společenskou smlouvou. Společníky společnosti mohou být fyzické i právnické osoby, společnost musí mít vlastní podnikatelské oprávnění (musí tedy splňovat podmínky stanovené příslušným zákonem pro jeho udělení) a nemůže tedy podnikat na základě podnikatelského oprávnění svých společníků. Společnost musí mít minimálně dva společníky po celou dobu její existence. Společníci ručí za závazky společnosti společně, nerozdílně a neomezeně (1).

Komanditní společnost

Komanditní společnost je společnost, v níž alespoň jeden společník ručí za její závazky omezeně (je nazýván komanditista) a alespoň jeden společník neomezeně (je nazýván komplementář). Komanditní společnost je zařazována mezi obchodní společnosti tzv. smíšené společnosti, a to z důvodu, že její úprava obsahuje některé prvky kapitálových společností ve vztahu ke jejím komanditistům (nepodílejí se osobně na řízení společnosti, má za povinnost vložit do společnosti určitý vklad a ručí za závazky společnosti v zákonem stanoveném rozsahu). Komanditní společnost je právnickou osobou a lze ji založit pouze společenskou smlouvou za účelem podnikání a správy vlastního majetku. Po celou dobu trvání společnosti musí mít společnost nejméně jednoho komplementáře a jednoho komanditistu (6).

Společnost s ručením omezeným

Společnost s ručením omezeným je společnost, za jejíž dluhy ručí společníci společně a nerozdílně do výše, v jaké nesplnili vkladové povinnosti podle stavu zapsaného v obchodním rejstříku v době, kdy byli věřitelem vyzváni k plnění. Jedná se o nejjednodušší právní formu podnikání více osob. Zákon umožňuje různé možnosti modifikace zákonné struktury, aniž by například byly striktně vymezeny (například druhy podílů, kmenové listy apod.) (6). Základní kapitál je stanoven v minimální výši 1 Kč a jasným koncepčním prvkem společnosti s ručením omezeným je zejména omezené ručení společníků za závazky společnosti. Společnost je zakládána společenskou smlouvou, jejíž povinné náležitosti jsou stanoveny v § 146 zákona o obchodních korporacích. V České republice se jedná o nejrozšířenější formu podnikání a správy majetku (7).

Akciová společnost

Akciová společnost je společnost, jejíž základní kapitál je rozvržen na určitý počet akcií. Akcie je cenný papír, s nímž je spojeno právo akcionáře jako společníka akciové společnosti podílet v souladu se zákonem o obchodních korporacích a stanov na jejím řízení, zisku, popřípadě na likvidačním zůstatku při zrušení společnosti. Orgány akciové společnosti jsou valná hromada, představenstvo, dozorčí rada, popřípadě správní rada (vysvětlení viz dále).

Statutárním orgánem společnosti je představenstvo, kterému přísluší obchodní vedení společnosti. Představenstvo se řídí zásadami a pokyny schválenými valnou hromadou, pokud jsou v souladu s právními předpisy a stanovami společnosti. Počet členů představenstva a délku funkčního období je určen stanovami (není-li stanoveno, tak je počet členů představenstva 3 a jejich délka funkčního období činí 3 roky) (6).

Kontrolním orgánem u akciových společností je dozorčí rada (působnost uvedena v § 446 ZOK). Dozorčí rada dohlíží na výkon působnosti představenstva a na činnost společnosti, řídí se zásadami schválenými valnou hromadou. Pokud dozorčí rada zjistí při výkonu své činnosti nedostatky, předloží je k projednání představenstvu, popřípadě i s návrhem na odstranění (8).

V českém právním systému je povolena existence dvou systémů vnitřní struktury společnosti. Konkrétně se jedná o systém dualistický a monistický. Právní systémy vnitřní organizace akciové společnosti jsou vesměs založeny na některém ze dvou výše uvedených systémů, které se zpravidla mohou upravovat. Některé státy připouštějí oba systémy a ponechávají na zakladatelích společností, který ze systémů si vyberou. Tak tomu je i v České republice. V obou uvedených systémech je přitom nejvyšším orgánem akciové společnosti valná hromada, respektive jediný akcionář vykonávající její působnost.

V dualistickém systému jsou zřízeny orgány v podobě představenstva, kterému je svěřeno řízení společnosti, a dozorčí rada jako kontrolní orgán. Členy dozorčí rady volí valná hromada, členy představenstva volí dozorčí rada. V systému monistickém existuje jediný orgán, který vykonává řízení i kontrolu společnosti. Tímto orgánem je správní rada. K určitému rozdělení obou funkcí zpravidla dochází při dělbě působnosti mezi jednotlivými členy správní rady (9).

Družstvo

Družstvo je společenství neuzavřeného počtu osob, které je založena za účelem podpory svých členů, popřípadě třetích osob. Družstvo může být zřízeno i za účelem podnikání. Družstvo má minimálně 3 členy.

Orgány družstva jsou ze zákona členská schůze, představenstvo a kontrolní komise. Nejvyšším orgánem je členská schůze, do jejíž působnosti ze zákona patří např. změna stanov, rozhodování ve věcech hospodaření družstva, rozhodování o dispozicích s majetkem, rozhodování o vyloučení člena. Statutárním orgánem družstva je představenstvo, kterému přísluší obchodní vedení družstva a zajištění řádného vedení účetnictví. Představenstvo plní usnesení členské schůze. Kontrolní komise kontroluje veškerou činnost družstva, projednává stížnosti členů a má právo na jakékoliv informace a doklady, které se týkají hospodaření družstva (10).

3.4 Právní rámec podniků s majetkovou účastí státu

Stát jakožto právnická osoba je způsobilý k právním úkonům a může tedy i vlastnit majetek. Vlastnická ani jiná majetková práva však stát nevykonává přímo, ale prostřednictvím speciálně vymezených právnických osob, které byly zřízeny speciálním zákonem (organizační složky státu). Hlavním využitím majetku státu je zabezpečení činnosti orgánů státní moci, státní správy a justice, zajištění obrany, provozování úseku školství, vědy, kultury i zdravotní péče, realizace činnosti v dopravě energetice a zásobování, zajištění chodu hospodářství obecně i v krizových situacích, poskytování služeb zastupitelským úřadům jiných států a plnění mezinárodních závazků (11).

Za stát funkci zakladatele akciové společnosti vykonává a majetek do společnosti vkládá příslušné ministerstvo. Práva akcionáře v akciové společnosti za stát vykonává vládou písemně pověřený zaměstnanec zakládajícího ministerstva. Při této své činnosti musí dodržovat právní předpisy a řídit se výslovnými pokyny ministra. Při zakládání akciové společnosti vykonává příslušné ministerstvo funkci zakladatele a do společnosti vkládá majetek, s nímž je oprávněno hospodařit toto ministerstvo nebo jím zřízená organizační složka. Vklady státního majetku a nakládání s majetkovými účastmi státu jsou prováděny s předchozím souhlasem vlády.

Stát však v minulosti určitý objem majetku v podobě majetkových účastí v obchodních společnostech i nově nabyt, formou založení několika významných finančních institucí pro

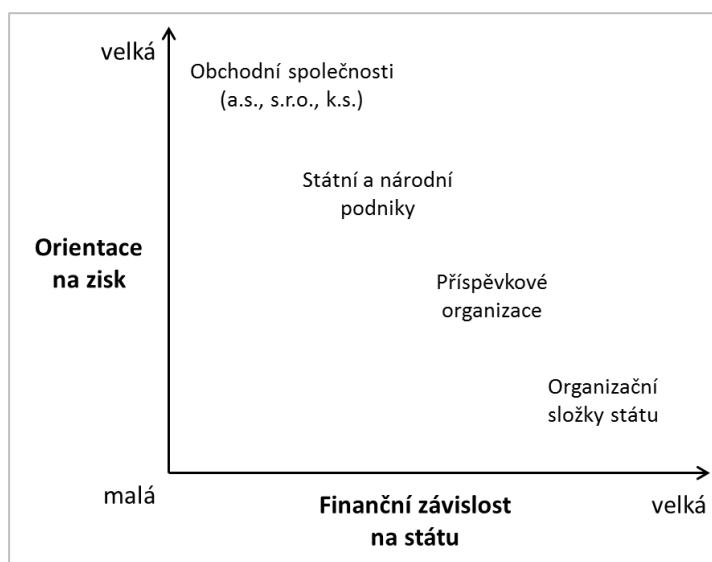
podporu bankovního sektoru či pro podporu exportní politiky státu, jedná se o tyto akciové společnosti: Českomoravská záruční a rozvojová banka, a.s., České exportní banka, a.s. a Exportní garanční a pojišťovací společnost, a.s. (11).

Role státu jako vlastníka se liší s ohledem na typ a účel existence jednotlivých společností, podniků a organizací. Společným jmenovatelem by měla být efektivita, zajištění strategických oblastí státu, zvyšování hodnoty majetku státu v neposlední řadě společenský užitek pro stát. Stát by měl jednat jako informovaný a aktivní vlastník, měl by zajistit, aby byla správa vlastnických účastí státu prováděna transparentně a odpovědně s vysokým stupněm profesionality a efektivity. Za tímto účelem je velice významné, aby funkce v právnických osobách s majetkovou účastí státu zastávaly odborně zdatné osoby (12).

3.5 Právní formy podniků s majetkovou účastí státu

Česká republika vlastní majetkové účasti ve velkém počtu společností a spravuje majetek prostřednictvím mnoha státních institucí, které se od sebe liší nejen velikostí a právní formou, ale především i povahou a zaměřením (11). Vzájemný vztah právních forem podniků s majetkovou účastí státu a jejich orientaci na zisk ve smyslu finanční závislosti na státu demonstruje obrázek níže.

Obrázek 1: Přehled právních forem společností, podniků a organizací ve vlastnictví státu, jejich hlavní úkoly a vazba na stát

Zdroj: TYŠEROVÁ, Dagmar, Petr VÁCHA a Miloslav KILIÁN. Hospodaření a nakládání se státním majetkem.

Základní členění lze učinit na základě právní formy, kde stát jako vlastník majetkové účasti nebo zakladatel k 31. 12. 2020 vystupuje celkem v 45 akciových společnostech (a.s.), 1 společnosti s ručením omezeným (s.r.o.), 1 komanditní společnosti (k.s.), 70 státních podnicích (s.p.) a 1 národním podnikem (n.p.). Celkem se jedná o 118 subjektů ve vlastnictví státu (viz tabulka níže).

Tabulka 2: Obchodní společnosti s majetkovou účastí státu a státních podniků podle resortu k 31. 12. 2020

31.12.2020	a.s.	s.r.o.	k.s.	s.p.	n.p.	Celkem
MD	1	0	0	8	0	9
MF*	34	0	1	2	0	37
MK	1	0	0	0	0	1
MO	0	0	0	7	0	7
MMR*	0	0	0	0	0	0
MPO*	4	0	0	23	0	27
MV	0	0	0	2	0	2
MZ	0	1	0	5	0	6
MZe	5	0	0	23	1	29
Celkem	45	1	1	70	1	118

*ČMZRB, a.s. je dle vlastnických podílů rozdělena mezi 3 resorty (MF, MMR a MPO), které vykonávají vlastnická práva, dle dohody se pro účely této zprávy započítává pouze jednou pod gesci MPO.

Zdroj: Ministerstvo financí ČR. Zpráva o plnění opatření vyplývajících ze Strategie vlastnické politiky státu.

Právní formy organizací s majetkovou účastí státu:

- státní podnik,
- národní podnik,
- akciová společnost,
- příspěvková společnost,
- ostatní právní formy.

Z výše uvedeného členění, a to z pohledu různých právních forem organizací s majetkovou účastí státu je patrné, že se jedná o organizace různorodé, a tudíž je rozdílný i systém jejich řízení, financování atd.

3.5.1 Státní podnik

Státní podniky jsou státní organizace existující v režimu nyní platného zákona o státním podniku č. 77/1997. Státní podnik je zákonem definován jako právnická osoba provozující podnikatelskou činnost s majetkem státu vlastním jménem a na vlastní odpovědnost (§ 2 odstavce 1). Státní podnik se zapisuje do obchodního rejstříku. Důležitým pojmem u státního podniku je tzv. „určený majetek“, za který je považován majetek státu, se kterým hospodaří příslušný státní podnik (tento majetek zapsán v obchodním rejstříku a je vymezen v zakládací listině). Tento majetek má zvláštní režim, tj. především s ním může státní podnik nakládat pouze se souhlasem zakladatele (15).

Zákon č. 77/1997 Sb., o státním podniku upravuje postavení a působnost ředitelů – statutárních zástupců a dozorčích rad (přímo uvedeno v § 11 až 14). Ředitel je jmenován, popřípadě odvoláván ministrem příslušného ministerstva, popřípadě vládou ČR v těch případech, kdy si toto právo vláda vyhradí (§ 12 odst. 2). Pokud jde o členy dozorčích rad, tak tento zákon kromě předpokladu svéprávnosti ještě uvádí, že členové dozorčí rady „jsou jmenováni a voleni z řad nezávislých odborníků, ekonomů, vědecko-technických pracovníků, pracovníků bankovního sektoru a zástupců zaměstnanců podniku“ (15).

Zpřesňující pravidla pro ředitele a členy dozorčí rady udává zakladatel tzv. statutem, který vydává. V tomto dokumentu jsou dotčena i pravidla pro nakládání s majetkem, se kterým má státní podnik právo hospodařit. Až teprve poslední novelou tohoto zákona vznikl tzv. fond zakladatele (§ 19 odst. 4), kdy zakladatel svým rozhodnutím nařizuje takový fond vytvořit a taktéž možnost převedení finančních prostředků z tohoto fondu do státního rozpočtu. Do té doby neměl zakladatel ze státního podniku žádný příjem ani jiný prospěch kromě uspokojování celospolečenských potřeb (2).

Mezi povinnosti dozorčí rady zde uvedené lze uvést:

- schvaluje v rozsahu stanoveném zakladatelem otázky koncepce podniku, zásadní otázky nakládání s majetkem, auditora podniku, organizační řád podniku,
- dohlíží na výkon působnosti generálního ředitele a uskutečňování podnikatelské činnosti podniku,

- vyjadřuje se k návrhu zakladatele na sloučení, zrušení, rozdělení podniku, k návrhu statutu a jeho změnám (16).

3.5.2 Národní podnik

Naprostou originalitou v českém právním prostředí je Budějovický Budvar, n.p. Od roku 1945 do roku 1991 byla právním řádem vedena právní forma národní podnik, která byla vypuštěna z právního řádu tehdejší republiky zrušením tzv. Hospodářského zákoníku (zákon č. 101/1963 Sb.) a jeho nahrazením Obchodním zákoníkem (zákon č. 513/1991 Sb.). Z důvodů vedení vleklých soudních sporů o svoji značku v souvislosti s Budějovickým měšťanským pivovarem nebo vedením soudních sporů v zahraničí, zůstal jako jediný funkční národní podnik Budějovický Budvar s právním názorem, že se na něj má nahlížet jako na státní podnik v intencích zákona č. 77/1997 Sb., o státním podniku (15).

3.5.3 Akciová společnost

Akciové a jiné společnosti uvedené v Tabulce 1 se řídí stejně jako společnosti vlastněné soukromými subjekty zákonem č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích (1). Tyto společnosti vznikly především za účelem podnikání. Jejich hlavním cílem je tudíž dosahování a maximalizace zisku. Akcionářská práva (včetně např. práv týkajících se výběru a ustavení osob do statutárních či kontrolních orgánů) vykonávají pověřeni zaměstnanci ministerstev, v jejichž čele stojí ministr, tedy člen vlády odpovědné dle Ústavy Poslanecké sněmovně ČR, jejíž složení určují občané v parlamentních volbách.

Zákon o majetku České republiky a jejím vystupování v právních upravuje způsoby a podmínky hospodaření s majetkem České republiky. Ve svém ustanovení § 28 odst. 1 umožňuje zákon státu založit akciovou společnost nebo se účastnit jejího založení. Pro založení je třeba předchozí souhlas vlády, přičemž vláda zároveň stanoví, zda akcie budou znít na jméno nebo na majitele. Dále platí, že stát může nabýt majetkovou účast i v akciové společnosti, kterou nezaložil. Důležitý pro správu akciových společností s majetkovou účastí státu je pak ustanovení § 28 odst. 2, které mimo jiné upravuje výkon akcionářských práv a stručně stanoví, že práva akcionáře v založené akciové společnosti za stát vykonává vládou písemně pověřený zaměstnanec zakládajícího ministerstva. Při této své činnosti je vázán právními předpisy a výslovnými pokyny ministra, kterému tento zaměstnanec musí v určených intervalech podávat pravidelné zprávy (12).

3.5.4 Státní příspěvková organizace

Vedle obchodních společností a státních podniků zřizuje stát za účelem zajištění veřejných služeb či k zajištění vlastního chodu státní příspěvkové organizace, jakožto právnické osoby. Jedná se o právnické osoby, které jsou napojeny na státní rozpočet prostřednictvím finančních vztahů, a to buď ve formě příspěvku, nebo odvodu. Finanční vztahy nastavuje zřizovatel, a to tím způsobem, že příspěvek na provoz je stanoven v případě, kdy rozpočtované náklady (výdaje) příspěvkové organizace převyšují rozpočtované výnosy (příjmy) organizace. Naopak odvod příspěvku je stanoven v opačném případě, kdy výnosy převyšují nad náklady organizace. Pro charakter a fungování samotné příspěvkové organizace je určující její „hlavní činnost“ (10).

3.5.5 Ostatní právní formy s majetkovou účastí státu

Mezi ostatní právní formy s majetkovou účastí státu lze jmenovat organizační složky státu a veřejné výzkumné instituce. U organizačních složek státu se jedná se o organizace, jejímž zřizovatelem je příslušné ministerstvo a je zřízeno zvláštním zákonem.

Veřejné výzkumné instituce jsou taktéž instituce, které jsou zřízeny zvláštním zákonem. Ředitele jmenuje a odvolává zřizovatel na základě doporučení Rady instituce, organizace hospodaří s vlastním majetkem, stát neručí za závazky organizace, a naopak organizace neručí za závazky státu. Zřizovatel jmenuje členy dozorčí rady a vykonává kontrolní činnost u organizace. Dalším orgánem, který je uveden v příslušném zákoně je Rada

Státní fondy jsou podle zákona o rozpočtových pravidlech právnické osoby zřizovány zvláštním zákonem, to tedy znamená, že každý fond se zřizuje svým speciálním zákonem. Státní fond je charakterizován přísnou účelovostí a různorodou působností ve zpravidla důležitých sférách života společnosti (2).

3.6 Majetek státu – vlastnictví a kontrola

Hlavním problémem, který je třeba v souvislosti se správou a řízením subjektů ve vlastnictví státu je problém oddělení řízení a kontroly. Důsledkem tohoto oddělení je relativní nezávislost statutárního orgánu na vlastníkovi, která sebou nese riziko zneužití – např. péče řádného hospodáře, střetu zájmu, popřípadě pravomoci. Lze konstatovat, že vlastník má pouze omezené možnosti, jak dění a výkon funkce členů orgánů veřejného podniku kontrolovat. Problémem státem vlastněných podniků je, že se na trhu vlastnických práv nepohybují a v konečném důsledku svému vlastníkovi zpětnou vazbu neposkytují. Akciové společnosti ovládané státem obvykle nemají volně obchodovatelné akcie a jejich pozice se tedy nijak neliší od státních podniků. U výjimek, kdy akci obchodovatelné jsou (např. ČEZ a.s.) se jedná o podnikání ve vysoce regulovaném odvětví (17).

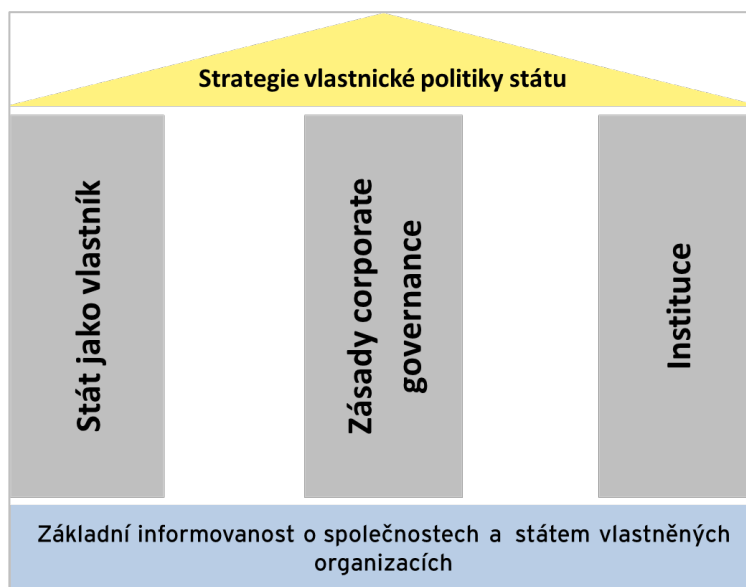
Jedním z nejzásadnějších problémů správy a řízení státem vlastněných podniků v České republice spočívá v tom, že správa těchto podniků je de facto v rukou politických stran a nefunguje kontrola správy a řízení ani ve vztahu koalice – opozice. Jednotlivé kauzy, které byly v minulých letech řešeny, ukazovaly na politizaci orgánů společnosti a fungování klientelistických skupin, které ve formě netransparentních či manipulovaných veřejných zakázek a jednostranně nevýhodných smluv vyváděly majetek ze státem vlastněných společností (18).

Samotný výkon vlastnických práv ve státem vlastněných společnostech je roztržštěn mezi jednotlivá ministerstva, přičemž ústředním orgánem státní správy, který je odpovědný za hospodaření s majetkem státu (včetně akcií) je Ministerstvo financí. Taktéž vláda reagovala na kritiku Nejvyššího kontrolního úřadu z let 2010–2013 a vypracovala v roce 2017 Strategii vlastnické politiky státu. Žádný takový materiál do té doby nebyl předložen. Vláda bohužel předložený materiál v lednu 2017 projednala, ministři se ji však rozhodli nepřijmout.

Ke schválení výše uvedené Strategie vlastnické politiky státu, kterou vypracovalo Ministerstvo financí, přistoupila vláda dne 17. 2. 2020. Tato strategie měla za cíl být výchozím materiálem pro racionální a efektivní správu podnikatelských aktivit státu a dále vymezit principy chování státu jako vlastníka či spoluvlastníka obchodních společností nebo státních podniků a také zajistit, aby stát vykonával svá práva transparentně a efektivně. Strategických bylo určeno celkem 35 organizací (Ministerstvo financí – 12, Ministerstvo zemědělství – 10, Ministerstvo obrany – 5, Ministerstvo dopravy a Ministerstvo vnitra po 2, Ministerstvo pro místní rozvoj – 1). Ve strategii

je uvedeno, že stát primárně zajišťuje činnost v oborech podnikání, které nemůže efektivně zajistit trh (tržní selhání a externality) nebo se jedná o jasný strategický zájem (energetická a surovinová bezpečnost nebo vlastnictví kritické infrastruktury) (19). Na obrázku níže jsou znázorněny tři základní pilíře uvedené strategie.

Obrázek 2: Pilíře Strategie vlastnické politiky státu

Zdroj: Ministerstvo financí ČR. Strategie vlastnické politiky státu.

Strategie vlastnické politiky státu je koncepční materiál, jehož cílem je stanovit základní principy chování státu jako vlastníka, a to primárně ve vztahu k obchodním společnostem a státním podnikům a případně analogicky k dalším subjektům, které vykonávají podnikatelskou činnost. Vlastnická politika státu má za cíl předně zodpovědět otázku, jaká je role státu jako vlastníka a jakým způsobem stát rozhoduje, resp. má rozhodovat o tom, jaké konkrétní majetkové účasti v obchodních společnostech a státní podniky, příp. v jaké vlastnické struktuře a v jaké právní formě, bude vlastnit a proč. Tento dokument také vychází z Doporučení Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD) pro řízení a správu státem vlastněných společností, ke kterým se Česká republika hlásí (20).

3.7 Vývoj stavu v obsazování pozic v orgánech státních společností

V případě státem vlastněných organizací problém řízení a kontroly nastává hned dvakrát. Jednak je problém potřeba vidět ve vztahu členů orgánů podniku (ředitelů, členů představenstva, členů dozorčí rady) a osob vykonávajících vlastnická práva v těchto podnicích za stát (příslušný zaměstnanec příslušného ministerstva) a dále je problém potřeba vidět ve vztahu státu vůči svým občanům.

Řízení a kontrola státních podniků tak musí obsahovat mechanismy, které sblíží zájmy členů orgánů těchto společností a občanů – voličů. Tyto mechanismy jsou popsány v doporučeních OECD. Podle těchto doporučení by měl stát jednat jako informovaný a aktivní vlastník a měl by zavést jasnou a konzistentní vlastnickou politiku, která zajistí, že správa a řízení státem vlastněných podniků bude vykonávána transparentně a odpovědným způsobem, s potřebnou úrovní profesionality a efektivity. Doporučení směřují k transparentnímu výkonu vlastnických práv státu v jím vlastněných společnostech s umožněním veřejnosti kontrolovat výkon funkce členů orgánů těchto společností a jejich hospodaření s ohledem na to, zda plní státem uložené cíle, součástí tohoto procesu je i nastavení závazného a transparentního mechanismu obsazování pozic v organizacích vlastněných státem (21).

Z různých stran bylo dlouhodobě poukazováno na skutečnost, že ve velkých společnostech ovládaných státem dochází k manipulaci a nadhodnocování obchodů a provádějí se neprůhledné a nevýhodné transakce pro stát. Za rozhodující faktor, který dává relativně široký prostor pro možné poškozování státem ovládaných právnických osob ve prospěch soukromých subjektů, je považována nedůsledná role státu při výkonu akcionářských práv, hospodaření a řízení právnických osob s majetkovou účastí státu a neexistence pravidel, podle kterých by byly vybírány osoby do řídicích a kontrolních orgánů.

Na uvedené problémy opakovaně poukazovala i Bezpečnostní a informační služba ve svých výročních zprávách od roku 2010, přičemž zde je uvedeno, že: „*Český organizovaný zločin nejvyšší úrovně má podobu vlivových (klientelistických) sítí a podnikatelsko-mocenských struktur. Prostřednictvím legálních ekonomických subjektů profituje zejména systematickým obohacováním se na veřejných rozpočtech a firmách se státní majetkovou účastí.*“ Lze tedy jinými slovy říct, že Bezpečnostní informační služba ve svých zprávách hovoří o zkresleném a neúplném informování

dozorčích orgánů předmětných organizací, osobních vazbách mezi managementem a představiteli kontrolních a regulačních orgánů či o často pouze formálním výkonu funkce dozorčích rad (22).

Tento stav může nahrávat zákulisním dohodám a politickým tlakům na obsazování daných míst, jejich rozdělování mezi politickými stranami na základě politických dohod či udělování těchto míst politikům jako určité formy odměny za loajalitu. Takový postup při obsazování funkcí ve státních organizacích pak může negativně ovlivňovat podnikatelskou činnost těchto subjektů, vést k přijímání nesprávných nebo nekompetentních rozhodnutí, k neohospodárnému nakládání s majetkem a v krajních případech i ke vzniku škod na majetku, se kterým tyto právnické osoby hospodaří. Neodbornost a nekompetentnost členů orgánů v předmětných společnostech a podnicích se velmi často stává předmětem kritiky ze strany odborníků, ale i široké veřejnosti a vede také mnohdy k podezření, že se může jednat o určitou formu korupce (11).

3.7.1 Obsazování pozic před přijetím zákona

Otázka řešení výběru odborníků do funkcí v právnických osobách s majetkovou účastí státu byla již v minulosti zahrnuta do Strategie vlády v boji s korupcí na období let 2011 a 2012. Do Koaliční smlouvy podepsané zástupci tehdejší vládní koalice byl zařazen závazek „*zasadíme se o vytvoření závazných standardů pro nominaci zástupců státu do obchodních společností a státních podniků včetně stanovení zásad pro odměňování jejich managementu*“. K pozitivnímu posunu pro řádnou správu a řízení právnických osob s majetkovou účastí státu při nominacích členů do orgánů těchto společností došlo prostřednictvím usnesení vlády České republiky ze dne 17. března 2014 č. 177, kterým byl zřízen Vládní výbor pro personální nominace. Tento výbor byl tvořen třemi členy, kteří byli jmenováni vládou. Dle ustanovení čl. 3 odst. 2 statutu výboru platilo, že jednoho člena navrhuje předseda vlády, jednoho člena ministr financí a jednoho člena místopředseda vlády pro vědu, výzkum a inovace (23).

Smyslem činnosti tohoto poradního orgánu bylo na základě přijatých hodnotících kritérií posoudit personální nominace osob, které mají zastupovat stát v dozorčích radách obchodních společností s majetkovou účastí státu, státních podniků a národního podniku Budějovický Budvar, n.p. Statut definuje VVPPN jako „*poradní orgán vlády pro posuzování personálních nominací osob, které mají zastupovat stát v dozorčích radách obchodních společností s majetkovou účastí státu, státních podniků nebo národního podniku.*“ (24). Působnost VVPPN tedy zahrnovala jen

obsazování dozorčích rad, nikoliv již představenstev akciových společností nebo statutárních orgánů státních podniků.

VVPN projednával návrhy jednotlivých ministrů na nominace osob do dozorčích orgánů obchodních společností s majetkovou účastí státu, státních podniků nebo národního podniku. Členové VVPN vedli s navrženým kandidátem osobní pohovor, jehož součástí byla prezentace nominanta a zjištění, zda nominant je dostatečnou zárukou pro řádný výkon člena dozorčí rady – tj. zda se jedná o osobu mající odborné znalosti, splňující kvalifikační a osobnostní předpoklady. Z jednání výboru byl vyhotoven záznam, v jehož rámci docházelo k přijetí závěru spočívajícího v doporučujícím nebo nedoporučujícím stanovisku. Tento záznam z jednání se uveřejňoval na webových stránkách Úřadu vlády ČR (19).

VVPN fungoval jako poradní orgán od roku 2014 do ledna 2020, kdy byl usnesením vlády České republiky ze dne 27. ledna 2020 č. 82 zrušen. Po téměř pětileté zkušenosti fungování tohoto poradního orgánu nebyl dostatečně nastaveno exekutivní řešení otázky výběru osob do řídicích a dozorčích orgánů právnických osob s majetkovou účastí státu, a to především pro absenci veřejné kontroly celého procesu. Z tohoto důvodu přetrvávaly i určité pochybnosti, že i nadále dochází k negativním jevům, na něž v minulosti poukazovala, jak již bylo zmíněno v předchozí kapitole, i Bezpečnostní informační služba ve svých výročních zprávách. Jako nejlepším řešením se jevílo uvedení celé problematiky na úroveň zákona, což mělo vést k závaznosti formulovaných pravidel a k posílení důvěry veřejnosti k politiku státu v dané oblasti (21).

3.7.2 Výbor pro personální nominace dle nominačního zákona

Do doby přijetí právní normy v podobě nominačního zákona byla problematika výběru osob do řídicích a dozorčích orgánů právnických osob s majetkovou účastí státu upravena v některých svých aspektech v občanském zákoníku, v ZOK, v zákoně č. 77/1997 Sb., o státním podniku, v živnostenském zákoně, v zákoně o střetu zájmů a v některých dalších zákonech. Jednalo se ale o úpravu roztržštěnou, dotýkající se dané oblasti pouze u dílčích aspektů, a tedy aplikačně hůře uchopitelnou. Daná situace nevytvářela předpoklady pro jednotnou objektivní personální politiku státu v této oblasti, což vyvolávalo určité pochybnosti u veřejnosti. Šlo zejména o zákulisní dohody, politické tlaky, udělování těchto míst politikům jako určitou formu odměny za loajalitu, která mohla být vnímána jako určitý specifický druh korupce (11).

Nominační proces byl řešen, jak už bylo uvedeno formou VVPN, avšak byl shledán jako nedostatečný nástroj veřejné kontroly celého procesu. Dalším tedy logickým krokem směrem k nastavení transparentnosti výběru členů do orgánů společností s majetkovou účastí státu bylo schválení zcela nového zákona – tzv. nominačního zákona, tj. zákona č. 353/2019 Sb., o výběru osob do řídicích a dozorčích orgánů právnických osob s majetkovou účastí státu, který nabyl účinnosti dne 4. ledna 2020.

Cílem tohoto zákona je profesionalizace výběru osob do orgánů ve společnostech ve vlastnictví státu. Předpokládá se, že všichni uchazeči – kandidáti budou posouzeni Výborem pro personální nominace složeným z apolitických odborníků. Pro ministry jednotlivých resortů, kteří zastupují zakladatele, popřípadě akcionáře, tak bude snadnější vybrat do funkcí kvalitní kandidáty a veřejnost získá záruky, že tyto funkce nejsou obsazovány politickými nominanty bez potřebné kvalifikace. Profesionalizace výběru osob do funkcí ve státních firmách je součástí komplexního přístupu směřujícího k celkové profesionalizaci řízení státních organizací (21).

Nominační zákon v § 3 odst. 1 (25) ukládá vládě ČR zřídit svým usnesením Výbor pro personální nominace, jako poradní orgán vlády pro posuzování nominací osob, které mají být ze strany státu navrženy nebo jmenovány do řídicích a dozorčích orgánů právnických osob s majetkovou účastí státu (26).

V rámci legislativního procesu probíhalo přijetí nominačního zákona tak, že nejprve v průběhu roku 2015 zpracovalo Ministerstvo financí věcný záměr zákona. K tomu návrhu proběhlo připomínkové řízení, jehož výstupem bylo velké množství zásadních připomínek, včetně té nejzásadnější, a to řešení nominačního procesu formou přijetí zákona. Legislativní rada vláda dala k tomuto návrhu také negativní stanovisko. Vláda po projednání uložila Ministerstvu financí zpracovat návrh zákona. Ten byl předložený do meziresortního připomínkového řízení na konci roku 2016 a opět obdržel negativní stanovisko legislativní rady vlády a vláda jej neschválila. Následně, v roce 2018 po volbách do poslanecké sněmovny byly připomínkovány dva poslanecké návrhy, a to zástupců poslanců z Pirátské strany a poslanců z Hnutí ANO. První návrh byl neschválen a druhý na vládu nepředložen. Poté byl vládě předložen upravený návrh zákona Ministerstvem financí, který byl následně schválen (19).

V souladu s výše uvedeným zákonným ustanovením byl usnesením vlády České republiky ze dne 27. ledna 2020 č. 82 zřízen VPN a schválen Statut VPN a Jednací řád VPN, který upravuje způsob volby předsedy a místopředsedy, průběh jednání a rozhodování VPN a další podrobnosti. Tento poradní orgán posuzuje nominace osob, které mají být ze strany státu navrženy nebo jmenovány do řídicích a dozorčích orgánů, tj. konkrétně do představenstev obchodních společností, v níž má stát majetkovou účast, statutárních orgánů státních podniků nejde-li o státní podnik, jehož právní poměry se dosud řídí zákonem č. 111/1990 Sb., o státním podniku, do národního podniku a dozorčích rad těchto společností (22).

Mezi hlavní aspekty tohoto zákona lze jmenovat zejména:

- zavedení povinného transparentního nominačního postupu pro výběr uchazečů o řídicí a dozorčí funkce v právnických osobách s majetkovou účastí státu, kteří jsou navrženi ministry,
- zřízení stálého VPN, který bude navrhované uchazeče posuzovat,
- ochrana soukromí neúspěšných uchazečů.

Každý uchazeč o funkci v řídicím orgánu právnické osoby s majetkovou účastí státu je posouzen VPN. Kandidáti do představenstev a statutárních orgánů (vyjma tedy dozorčích rad) musí navíc projít otevřeným výběrovým řízením. Výbor posuzuje především základní závazně stanovené předpoklady (bezuhonnost, dostatečný věk či minimální vzdělání a praxe v případě exekutivních funkcí). Stanovisko VPN k uchazečům nejsou pro ministry závazná. Pokud ministr jmenuje kandidáta, kterého VPN nedoporučí, musí své rozhodnutí odůvodnit a obhájit před veřejností. V případě, že není dodržen zákonný postup (např. kandidát neprošel povinným posouzením VPN), jmenování do funkce je neplatné.

Návrhy osob předkládá vládnímu výboru příslušný ministr na základě povinného výběrového řízení. Zákon stanovuje povinnost provedení výběrových řízení na konkrétní pozici před předložením návrhu výboru a další náležitosti posilující prvek transparentnosti:

- povinné zveřejnění vyhlášení výběrového řízení způsobem umožňujícím dálkový přístup;
- povinná minimální lhůta zveřejnění (nejméně 10 pracovních dní);
- odchýlení se od doporučení VPN bude muset být příslušným ministrem odůvodněno.

Výhodou oproti předchozí praxi je, že VPN je zřízen zákonem a jeho existence tedy nezávisí na rozhodnutí aktuálně vládnoucí vlády a je tvořen z apolitických odborníků na firemní řízení, právo, ekonomii a personalistiku, kteří mají pevně stanovené funkční období, navíc jsou obměňováni postupně – 1 člen ročně, čímž je garantována vysoká profesionalita a nezávislost výboru na vládě. VPN vydává výslovně doporučující nebo nedoporučující stanovisko, je tedy naprosto jasné, kdy se ministr od stanoviska tohoto poradního orgánu odchýlil (27).

Principem této právní úpravy je transparentní výběr osob do dotčených orgánů právnických osob s majetkovou účastí státu na základě objektivních kritérií a pod veřejnou kontrolou. Jde zejména o nastavení výběrových řízení a nominačního procesu v případě řídicích orgánů, zveřejňovací povinnost (zveřejňování nominantů, zápisů z jednání VPN atd.). Větší transparentnost je očekávána také od institutu povinného zdůvodnění odchýlení se od doporučení VPN (21).

4 Praktická část

Praktická část diplomové práce analyzuje proces obsazování pozic resortních organizací nejprve v obecné rovině. Identifikuje jeho jednotlivé kroky, řeší tento proces z pohledu jeho dosavadního vývoje, následně monitoruje účelnost fungování stávajícího systému, a to jak napříč státní správou, tak podrobněji v konkrétním služebním úřadu, v Ministerstvu zemědělství. Na základě výzkumné činnosti bude provedeno zhodnocení činnosti Výboru pro personální nominace, a to na základě dotazníkového šetření, směřovaného všem dotčeným resortům, které se na nominačním procesu podílejí. Dále proběhne hlubší analýza nominačního procesu v resortu Ministerstva zemědělství. Nejdříve formou hloubkové analýzy interních dokumentů Ministerstva zemědělství a poté na základě kvalitativního výzkumu, prostřednictvím pozorování, a to účastí na jednáních dvou komisí (jednání VPN a jednání komise k výběrovému řízení), která jsou součástí nominačního procesu. Následně na základě vyhodnocení, v případě zjištění nedostatků bude v další kapitole předložen návrh případných opatření na zefektivnění tohoto procesu.

Jak již bylo uvedeno v teoretické části diplomové práce, jak ze strany vládních stran, opozice, nevládních organizací i veřejnosti byl stále větší tlak na tvorbu pevných pravidel a nastavení systému větší kontroly při obsazování pozic řídicích a dozorčích orgánů právnických osob s majetkovou účastí státu, a s tím související zamezení případného korupčního prostředí. Uvedení nominačního procesu do praxe má za cíl zamezit rozdělování pozic mezi kandidáty vládnoucích politických stran a ovlivňování podnikatelské činnosti těchto podniků. V minulosti bylo mnohým vládám kladeno za vinu, že nominanti vládnoucích politických stran způsobovali škody na majetku, který státní společnosti spravují.

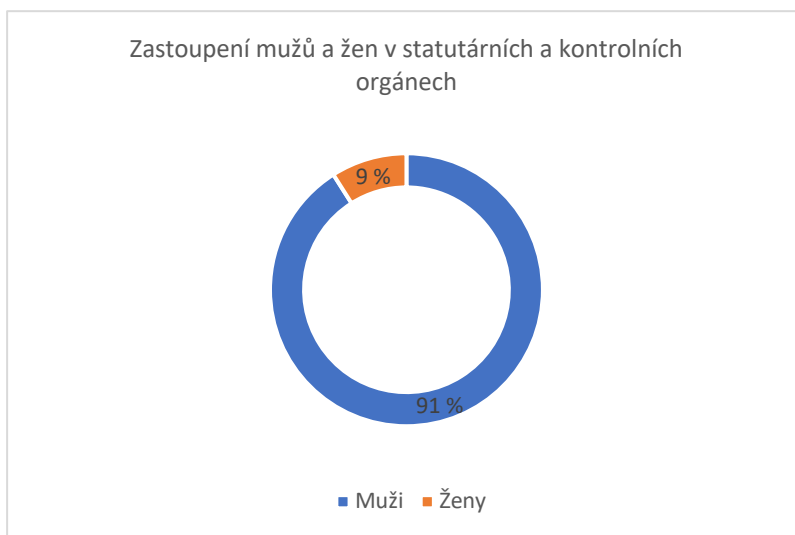
Východiskem pro řádnou správu a řízení společností je vysoce profesionální výkon a etické chování členů v řídicích a dozorčích orgánech, který spočívá již v samotném výběru těchto osob. Z tohoto důvodu byl nastaven tento nominační proces do orgánů právnických osob s majetkovou účastí státu, a to nejprve na základě Usnesení vlády č. 177 ze dne 17. března 2014 a následně prostřednictvím legislativní úpravy – přijetím zákona č. 353/2019 Sb., o výběru osob do řídicích a dozorčích orgánů právnických osob s majetkovou účastí státu (tzv. nominační zákon). Na základě těchto právních norem vznikly dva po sobě fungující poradní orgány Úřadu vlády ČR.

V současné době je pilířem pro monitorování funkčnosti systému obsazování pozic resortních organizací a nominačního procesu samotného dokument Zpráva o plnění Strategie vlastnické politiky státu, každoročně zpracováván Ministerstvem financí ve spolupráci s dalšími resorty. Tento materiál řeší mimo obecného nastavení role státu jako vlastníka, nominačního procesu a systému odměňování dotčených pozic také politiku diverzity a rovnosti mužů a žen. Tato problematika s tématem diplomové práce úzce souvisí, proto je níže popsána aktuální situace, včetně přehledu poměru zastoupení mužů a žen ve strategických státních organizacích.

Stát by měl v roli vlastníka dlouhodobě cíleně působit na odstranění překážek a na vytváření podmínek pro uplatňování těchto politik. Dochází zde k pozitivnímu posunu přijetí principu rovných příležitostí v oblasti náboru a výběru nových zaměstnanců, a to v rámci politiky diverzity. Pozice jsou inzerovány bez jakéhokoliv omezení z pohledu věku, pohlaví, národnosti a dalších ohrožených skupin v rámci politiky diverzity (14). K tomuto je třeba uvést, že proces nastavení rovnosti mužů a žen je procesem dlouhodobým.

Aktivní společnosti a podniky v portfoliu státu mají celkem 449 míst v řídicích a dozorčích orgánech. Obrázek níže představuje podíl mužů a žen ve statutárních (řídicích) orgánech subjektů s majetkovou účastí státu, kde je z celkového počtu 152 osob 13 žen, tj. podíl 8,6 % z celkového počtu osob.

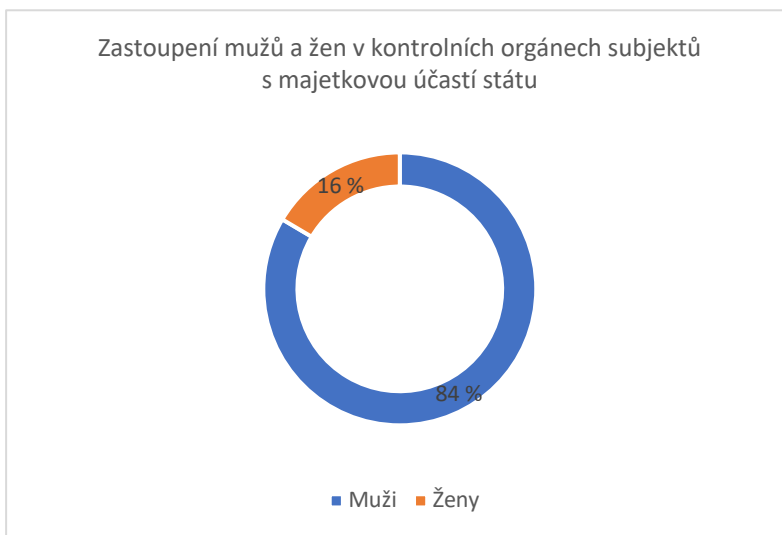
Obrázek 3: Zastoupení mužů a žen v statutárních a kontrolních orgánech

Zdroj: Ministerstvo financí ČR. Strategie vlastnické politiky státu.

Obrázek níže znázorňuje genderové rozložení u kontrolních orgánů organizací s majetkovou účastí státu. Z celkového počtu 297 osob jsou dotčené pozice obsazeny 49 ženami, tj. podíl 16,5 % na celkovém počtu osob.

Obrázek 4: Zastoupení mužů a žen v kontrolních orgánech subjektů s majetkovou účastí státu

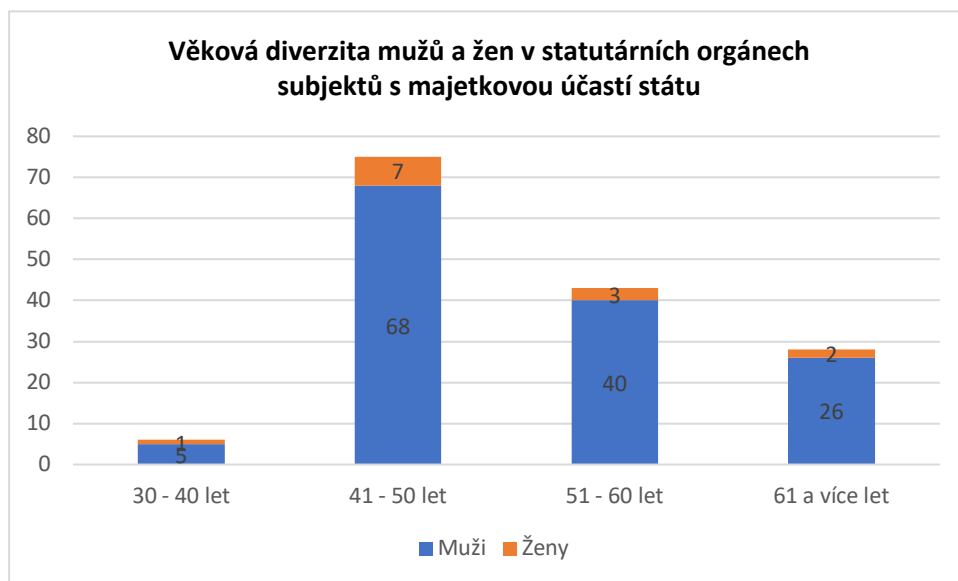
Zdroj: Ministerstvo financí ČR. Strategie vlastnické politiky státu.

Z výše uvedeného genderového porovnání obsazení řídicích a dozorčích orgánů resortních organizací lze usuzovat, že již obsazená manažerská místa nereflektují rovnost mužů a žen v obsazování těchto pozic.

Dále lze konstatovat, že z genderového pohledu nebyl zaznamenán pozitivní posun ani v případě realizovaných výběrových řízení dle nominačního zákona. Z celkového počtu přihlášených osob do výběrových řízení konaných na MF tvořily ženy 14 % všech uchazečů a 17 % úspěšných uchazečů. Podíl žen na celkovém počtu členů výběrových komisí dosáhl 39 %. Ve výběrových řízeních konaných MPO nebyla do výběrové komise jmenována žádná žena. Podíl žen na celkovém počtu uchazečů činil 22 %, ovšem žádná z uchazeček nebyla výběrovou komisí vyhodnocena jako nejvhodnější. MZe realizovalo 2 výběrová řízení, a to bez jakékoliv účasti žen (13). Lze tedy říct, že nominační zákon z genderového pohledu zatím rovnosti mužů a žen nenaplnil.

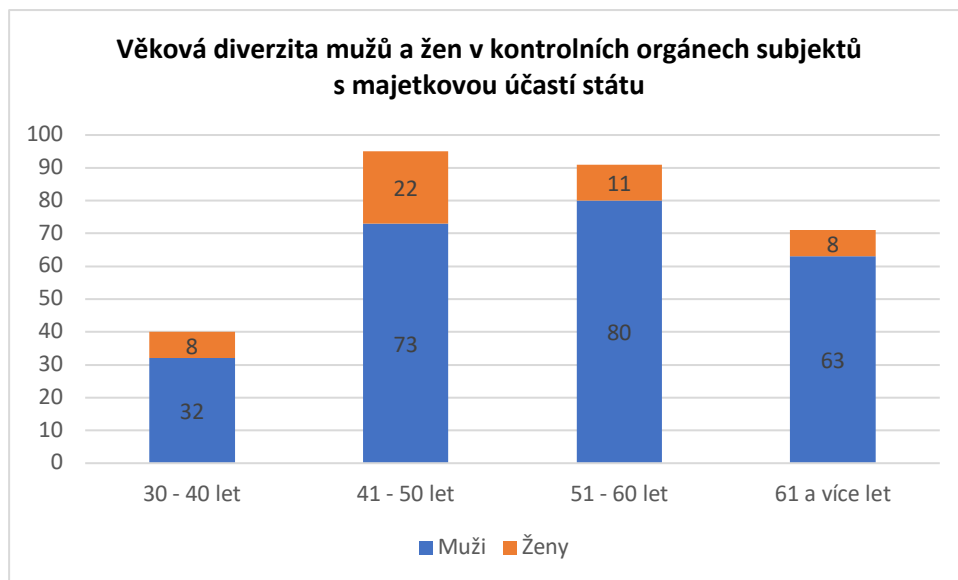
Obrázky 3 a 4 znázorňují obsazení dotčených pozic ve členění vzhledem k dosaženému průměrnému věku osob. U obsazení řídicích i dozorčích orgánů je nejvíce pozic obsazeno osobami z věkové skupiny 41–50 let. Obrázek 3 zachycuje obsazení řídicích orgánů z pohledů věkových hladin. Vyplývá z něj, že nejvíce jsou tyto pozice obsazovány muži ve věku od 41 do 50 let. Obrázek 4 znázorňuje obsazení dozorčích orgánů z pohledů věkových hladin. Také zde tvoří nejpočetnější skupinu, která je jmenována do předmětných funkcí muži ze skupiny od 41 do 50 let.

Obrázek 5: Věková diverzita mužů a žen ve statutárních orgánech subjektů s majetkovou účastí státu

Zdroj: Ministerstvo financí ČR. Zpráva o plnění opatření vyplývajících ze Strategie vlastnické politiky státu.

Obrázek 6: Věková diverzita mužů a žen v kontrolních orgánech subjektů s majetkovou účastí státu

Zdroj: Ministerstvo financí ČR. Zpráva o plnění opatření vyplývajících ze Strategie vlastnické politiky státu.

Z výše uvedených obrázků 5 a 6 vyplývá, že nejvíce jsou do předmětných funkcí dosazováni muži v produktivním věku, tedy ve věkové skupině 41 až 50 let. Lze tedy konstatovat, že nastavení rovnosti mužů a žen při obsazování dotčených pozic resortních organizací je složitým procesem. Stát se dlouhodobě snaží odstraňovat diskriminační rozdíly, ale k pozitivnímu posunu dochází jen pomalými kroky. Tento nesoulad není odstraněn ani v rámci aplikace nominačního zákona.

4.1 Fungování Vládního výboru pro personální nominace

V této kapitole bude popsán nominační proces původního poradního orgánu, Vládního výboru pro personální nominace. Účelem tohoto poradního orgánu bylo zejména zajistit transparentní výběr osob, které mají v těchto společnostech zastupovat stát jako vlastníka. Činnost VVPN organizačně, personálně a administrativně zabezpečoval Úřad vlády České republiky. VVPN se skládal ze 3 členů, které jmenovala vláda ČR. V souladu s čl. 3 odst. 2 Statutu schváleným usnesením vlády ze dne 7. února 2018 č. 96 byli členové VVPN navrhováni tak, že 1 člena navrhoval předseda vlády, 1 člena ministr financí a 1 člena ministr životního prostředí. Každý člen vlády – předkladatel byl povinen neprodleně předkládat návrh svého nominanta na pozici v dozorčím orgánu státní společnosti k posouzení VVPN. Podrobnější úpravu postavení a způsobu jednání orgánu obsahoval statut a jednací řád tohoto poradního orgánu.

Statut byl dvakrát novelizován, a to usnesením vlády ze dne 3. září 2014 č. 711 a usnesením vlády ze dne 7. února 2018 č. 96. Tyto novely reagovaly na dosavadní zkušenosti s fungováním výboru a upřesnily některé postupy, které nebyly dříve, i vzhledem k absenci zkušeností s fungováním obdobného poradního orgánu reflektovány (zejména se zpřesnil postup při projednávání opakovaných personálních nominací). Usnesením vlády č. 96 ze dne 7. února 2018 byly dále do statutu zapracovány i změny reagující na novou politickou situaci po volbách do poslanecké sněmovny, uskutečněných v roce 2017.

Ve čl. 4 odst. 2 písm. e) Statutu VVPN je uvedeno, že tajemník výboru odpovídá zejména za vypracování návrhu výroční zprávy o činnosti Vládního výboru pro personální nominace za uplynulý kalendářní rok a čtvrtletních zpráv o činnosti Vládního výboru pro personální nominace, určených k projednání vládě (24). Při hodnocení jednotlivých uchazečů se členové tohoto orgánu drželi stanovených a osvědčených pravidel svého fungování a posuzování návrhů personálních nominací. Byly hodnoceny jednotlivé návrhy na jmenování osob do dozorčích rad společností na základě těchto zásad:

- objektivita,
- profesionální přístup,
- diskrétnost.

Podle č. 2 odst. 1 ve spojení s odst. 3 Statutu každý návrh na personální nominaci musí obsahovat:

- jméno, příjmení, datum narození a místo trvalého pobytu navržené osoby,
- označení orgánu, ve kterém má navržená osoba zastupovat stát,
- důvod pro personální nominaci, a to jak objektivní, tak subjektivní,
- profesní životopis nominanta ve formátu EUROPASS,
- ověřenou kopii dokladu o nejvyšším dosaženém vzdělání,
- ověřenou kopii dokladu o bezdlužnosti ne starší 3 měsíců,
- výpis z Rejstříku trestů ne starší 3 měsíců,
- čestné prohlášení nominanta, že proti němu nebylo zahájeno trestní stíhání, že se zastupováním státu nedostane do střetu veřejného zájmu se zájmy osobními a že splňuje všechny požadavky předpokládané právním řádem pro danou pracovní pozici a souhlas nominanta se zpracováním osobních údajů pro účely tohoto řízení, a s tím, že Výbor může použít veřejné zdroje k ověření údajů o jeho osobě,
- přehled stávajících členů dozorčí rady s uvedením doby trvání členství v dozorčí radě a odborné zaměření všech členů,
- informace, kdo bude zastupovat předkladatele návrhu, včetně uvedení kontaktů.

Pokud se jednalo o opakovanou personální nominaci, bylo možné požadované doklady, v nichž nedošlo k žádné změně v údajích, nahradit v souladu s čl. 2 odst. 5 Statutu v platném znění čestným prohlášením. Odpovědnost za to, že nominant splnil všechny zákonné požadavky pro výkon dané funkce, nesl předkladatel nominace čili ministr daného resortu. K tomuto je nutné zmínit, že akt předložení opakované nominace za podmínky, že požadované doložení bezdlužností bylo řešeno čestným prohlášením nominanta byl přijetím nominačního zákona následně zrušen. Tudíž i v případě, kdy je kandidát navrhován na danou pozici opakovaně je k němu přistupováno, jako kdyby byl do daného orgánu nominován poprvé.

Jak zásady pro posuzování personálních nominací, tak i požadavky na obsah návrhů personálních nominací byly zveřejněny na webových stránkách Úřadu vlády ČR. Zde bylo tedy možné dohledání všech zápisů z jednání VVPN, a to i v případě kandidátů, kteří obdrželi nedoporučující stanovisko. Tato skutečnost byla ze strany jednotlivých resortů oprávněně kritizována se zdůvodněním, že není zachováno soukromí uchazečů a vzhledem k takto nastavenému postupu je problematičtější zajistit jednotlivé kandidáty na dotčené pozice.

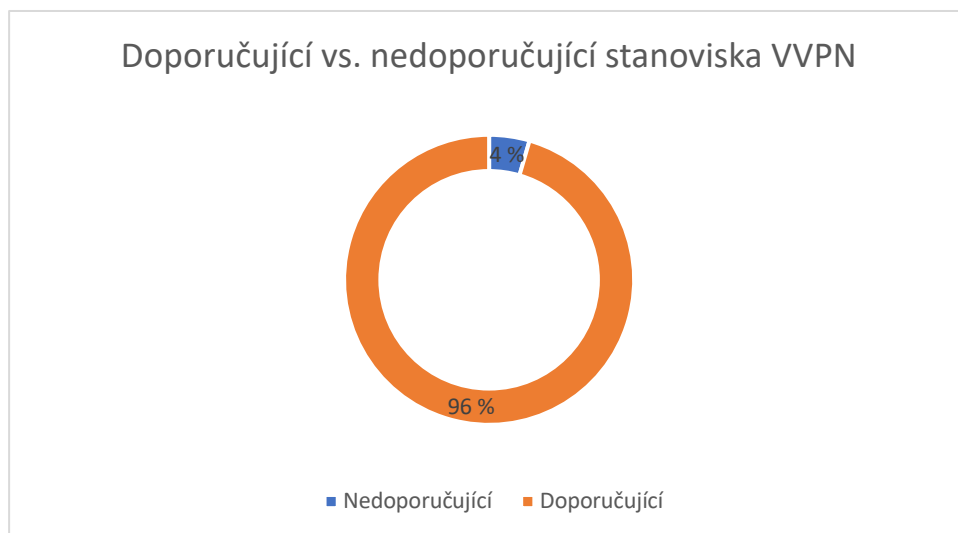
Pohovor, který členové VVPN vedli s nominantem byl rozdělen do dvou stěžejních částí. V první části zástupce předkladatele stručně představil nominanta a nastínil jak objektivní, tak i subjektivní důvody předmětné personální nominace, dále pak nominant v krátké pětiminutové prezentaci shrnul představu svého fungování v dozorčí radě společnosti. V druhé části pohovoru pak členové VVPN kladli cílené otázky, týkající se odborného zaměření nominované osoby, jeho pracovních zkušeností, osobnostních předpokladů atp. Následně, po poradě členů poradního orgánu vydal VVPN stanovisko, zda doporučují návrh předložené personální nominace předkladatele či nikoliv. O průběhu jednání byl pořizován zápis, který byl, jak již bylo uvedeno výše, zpřístupněn na webových stránkách Úřadu vlády České republiky a rovněž rozeslán všem zúčastněným osobám. Předkladatel současně obdržel písemné stanovisko VVPN. Pokud předkladatel (příslušné ministerstvo) nesouhlasil s negativním stanoviskem VVPN, mohl i přesto navrženou osobu v souladu s č. 7 jednacího řádu jmenovat zástupcem státu v dozorčí radě společnosti. O takovém postupu však musel písemně poradní orgán informovat. Za dobu jeho činnosti k takovéto situaci nedošlo.

VVPN fungoval v období od dubna 2014 do konce roku 2019, následně byl v lednu 2020 zrušen. Za doby jeho fungování bylo projednáno celkem 286 nominací z těchto resortů:

- Ministerstvo financí,
- Ministerstvo zdravotnictví,
- Ministerstvo zemědělství,
- Ministerstvo vnitra,
- Ministerstvo dopravy,
- Ministerstvo životního prostředí,
- Ministerstvo průmyslu a obchodu,
- Ministerstvo pro místní rozvoj,
- Ministerstvo obrany

Jednotlivé resorty obdržely celkem 273 doporučujících stanovisek a 13 negativních stanovisek. Procentuální rozložení zobrazuje graf níže. Doporučení výboru bylo vždy respektováno. VVPN pravidelně ex post zveřejňoval na stránkách Úřadu vlády jména doporučených kandidátů a společnosti, do nichž byli nominováni.

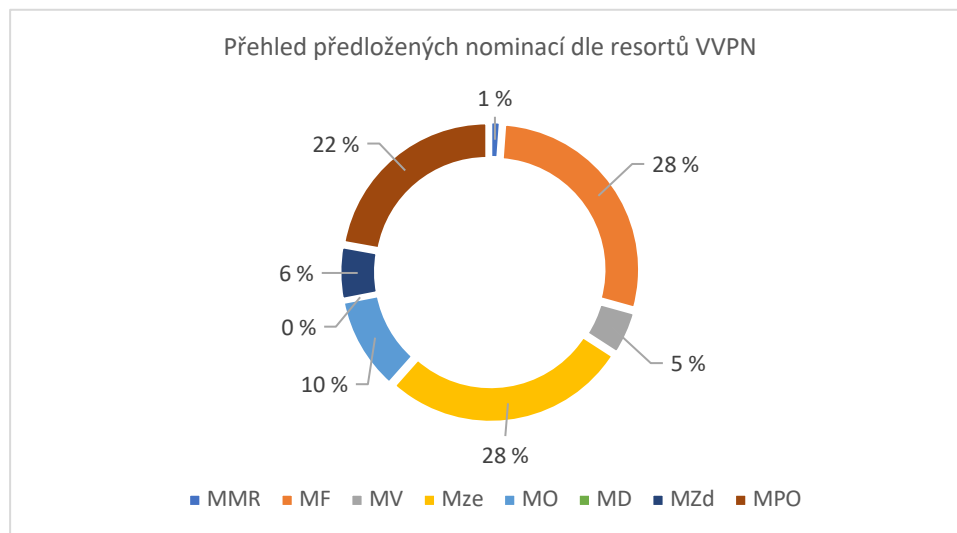
Obrázek 7: Doporučující vs. nedoporučující stanoviska VVPN

Zdroj: vlastní zpracování

Nejvíce nominací bylo předloženo resortem Ministerstva financí, a to 26,1 % v porovnání s ostatními resorty. Naopak nejméně nominací předložil resort MMR.

Obrázek 8: Přehled předložených nominací dle resortů VVPN

Zdroj: vlastní zpracování

Za dobu své existence VVPN neinicioval, aby ze strany ministerstev došlo v návaznosti na Doporučení OECD k vytvoření obecných profilů na jednotlivé pozice členů dozorčích rad (např. požadované vzdělání, předchozí praxe apod.). Z pohledu odborné veřejnosti celý proces nominace zůstal do jisté míry formální a administrativní záležitostí.

4.2 Nominační proces dle Nominačního zákona

Tato kapitola monitoruje stávající proces obsazování řídicích a dozorčích orgánů právnických osob s majetkovou účastí státu, a to v obecné rovině, tedy systém stanovený zákonem a závazný pro všechny příslušné resorty.

Na základě výše uvedeného zákona přebírá Výbor pro personální nominace funkci poradního orgánu Vlády ČR v oblasti nominačního procesu. Členy VPN jmenuje a odvolává vláda. Funkční období člena VPN trvá pět let a je možné opakovat jeho jmenování. VPN má minimálně 5 členů, členové ze svého středu volí předsedu a místopředsedu. Členství je nezastupitelné. Členství v tomto poradním orgánu je veřejnou funkcí, která nezakládá pracovní poměr nebo služební pověr k České republice. Členem tohoto výboru může být pouze fyzická osoba, která splňuje podmínky

bezúhonnosti, bezdlužnosti, svéprávnosti, dosáhla věku 30 let a má 5 let praxi v příslušné problematice.

Osoby posuzované VPN navrhuje příslušné ministerstvo, které má v gesci spravovat danou právnickou osobu s majetkovou účastí. Dále zákon řeší samotný nominační postup, ve kterém explicitně stanovuje podmínky pro uchazeče a popisuje průběh celého procesu. Před předložením návrhu nominace konkrétní osoby na funkci ve statutárním orgánu právnické osoby s majetkovou účastí státu se koná výběrové řízení. V případě obsazení pozice člena dozorčích orgánů společnosti s majetkovou účastí státu výběrové řízení není povinné. Podmínky stanovené pro uchazeče o nominaci jsou: min. věk 25 let, svéprávnost, bezúhonnost, bezdlužnost a dále musí uchazeč splňovat podmínky stanovené pro výkon funkce. VPN provede s uchazečem pohovor a následně zaujme stanovisko doporučuje/nedoporučuje. Stanovisko VPN dle návrhu zákona není pro příslušné ministerstvo závazné (14).

Stěžejním úkolem pro rok 2020, který byl v rámci aplikace nominačního zákona rokem zahajovacím, tak bylo pro jednotlivé resorty a pro samotný Úřad vlády ČR v oblasti personálních nominací implementování celého procesu do praxe. Ministerstvo financí poskytlo v této oblasti ministerstvům součinnost a doporučilo implementaci do vnitřních předpisů po vzoru směrnice schválené na tomto resortu. Nominační proces aplikovala do svých vnitřních předpisů do této chvíle tři ministerstva, a to financí, zemědělství a obrany a jedno ministerstvo má tento předpis ve schvalovacím procesu (Ministerstvo průmyslu a obchodu).

V roce 2020 bylo i přes veškeré překážky související s pandemií nemoci COVID-19 realizováno podle nominačního zákona 10 výběrových řízení a prostřednictvím těchto resortů:

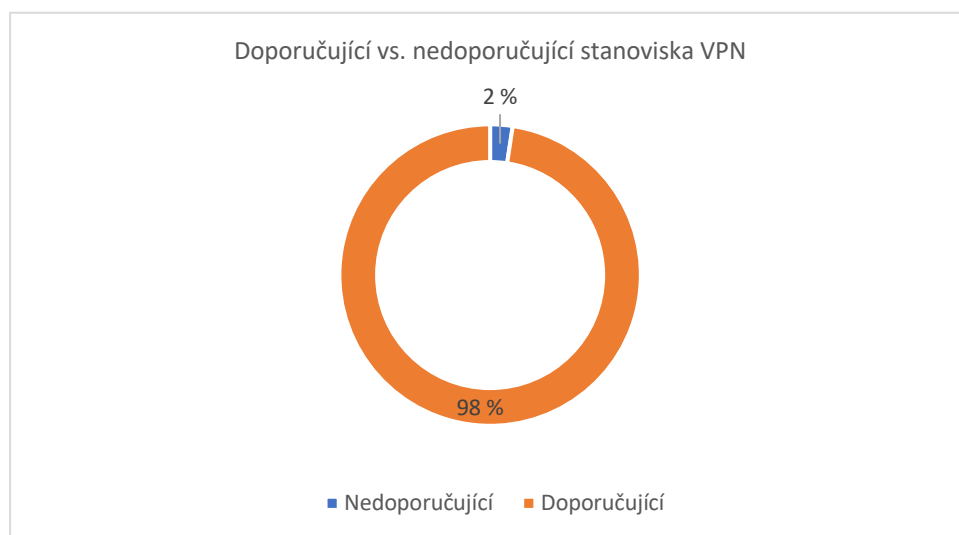
- Ministerstvo financí 6 výběrových řízení,
- Ministerstvo průmyslu a obchodu 2 výběrová řízení,
- Ministerstvo zemědělství 2 výběrová řízení.

Většina výběrových řízení již byla v průběhu roku 2020 i řádně ukončena výběrem nejvhodnějších uchazečů, kteří byli následně v souladu s platnými právními postupy jmenováni/zvoleni na inzerované pozice v představenstvech dotčených společností. Samotná praxe ukázala, že průměrná délka potřebná k realizaci úspěšného výběrového řízení odpovídá s ohledem na respektování veškerých procesních kroků a souvisejících lhůt cca délce 3 měsíců.

Proces byl sledován další administrativní zátěží dotčených ministerstev a kladl rovněž důraz na odbornost státních zaměstnanců, proces však musel být v roce 2020 zahájen, z důvodu naplnění zákona bez nároků na zohlednění těchto potřeb v rámci schválené systemizace pro rok 2020 (13).

Od účinnosti nominačního zákona, tedy od začátku roku 2020 do termínu sběru dat diplomové práce, tedy do konce roku 2021 bylo VPN předloženo celkem 124 nominací. Jednotlivé resorty obdržely celkem 121 doporučujících stanovisek a pouze 3 nedoporučující stanoviska. Demonstrováno na grafu níže.

Obrázek 9: Doporučující vs. nedoporučující stanoviska VPN

Zdroj: vlastní zpracování

Nejvíce nominací bylo předloženo resortem Ministerstva financí, a to 31, 5 %. Naopak nejméně nominací předložilo MMR (1, 6 %) – jedná se tedy o stejný výsledek jako v případě VVPN.

V roce 2020 bylo uskutečněno celkem 17 jednání. Kvůli omezení šíření epidemie COVID-19, a s tím spojených hygienických opatření, proběhlo 15 jednání online a 2 prezenčně. V roce 2021 se vlivem stále trvajících epidemiologických opatření konala všechna jednání VPN prostřednictvím platformy WEBEX, celkem se uskutečnilo v tomto roce 21 jednání.

4.3 Nominační proces v resortu Ministerstva zemědělství

Jak již bylo zmíněno v předchozí kapitole, nominační proces dle zákona č. 353/2019 Sb., o výběru osob do řídicích a dozorčích orgánů právnických osob s majetkovou účastí státu

(nominální zákon) se týká pouze státních podniků a akciových společností, tedy obsazení pozic členů dozorčích rad a (generálních) ředitelů státních podniků a členů představenstva akciových společností. V případě obsazení řídicích orgánů je nutné konání výběrového řízení. Po výběru vítězného uchazeče je příslušným resortem jeho nominace předložena VPN. Ministerstvo může VPN předložit i vyšší počet návrhů nominace na tutéž funkci v právnické osobě s majetkovou účastí státu. Tato možnost dosud nebyla využita. V případě dozorčích rad společností s majetkovou účastí státu není výběrové řízení povinné.

V tabulce níže jsou uvedeny všechny resortní organizace Ministerstva zemědělství, které jsou dle kompetenčního zákona, popřípadě jiné legislativy, podřízeny tomuto ministerstvu. Jedná se o různé právní formy společností. V případě státních příspěvkových organizací, organizačních složek státu a veřejných výzkumných organizací ministr jmenuje ředitele a případné členy (dozorčí) rady, a to bez nutnosti uskutečnění výběrového řízení, nebo předložení nominace výboru (na tyto organizace se příslušný zákon nevztahuje).

Tabulka 3: Seznam organizací resortu MZe

Organizační složky státu, které jsou orgány státní správy
Státní pozemkový úřad
Česká plemenářská inspekce
Státní zemědělská a potravinářská inspekce
Státní veterinární správa
Ústav pro státní kontrolu veterinárních biopreparátů a léčiv
Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský
Organizační složky státu, které nejsou orgány státní správy
Ústav pro hospodářskou úpravu lesů
Státní příspěvkové organizace
Česká akademie zemědělských věd
Státní veterinární ústav Jihlava
Státní veterinární ústav Olomouc
Státní veterinární ústav Praha
Ústav zemědělské ekonomiky a informací
Národní zemědělské Muzeum, s.p.o.
Národní hřebčín Kladruby nad Labem, s.p.o.
Mateřská škola Klásek s.p.o.
Zařízení služeb MZe s.p.o.
Zemský hřebčinec Písek s.p.o.
Zemský hřebčinec Tlumačov s.p.o.
Státní podniky založené podle zákona č. 77/1997 Sb.
Mezinárodní testování drůbeže Ústrašice, s.p.
Lesy České republiky, s.p.
Povodí Vltavy, státní podnik
Povodí Labe, státní podnik

Povodí Ohře, státní podnik
Povodí Moravy, s.p.
Státní podnik založený podle zákona 109/1964 Sb.
Budějovický Budvar, n.p.
Státní akciové společnosti, v nichž práva jediného akcionáře vykonává Česká republika – MZe
Jihomoravské pivovary, a.s.
Podpůrný a garanční rolnický a lesnický fond, a.s.
Státní zkušebna strojů, a.s.
Státní fond
Státní zemědělský intervenční fond
Vinařský fond
Veřejné výzkumné instituce (zákon 341/2005 Sb.)
Výzkumný ústav meliorací a ochrany půdy, v. v. i.
Výzkumný ústav potravinářský Praha, v. v. i.
Výzkumný ústav rostlinné výroby, v. v. i.
Výzkumný ústav veterinárního lékařství, v. v. i.
Výzkumný ústav zemědělské techniky, v. v. i.
Výzkumný ústav živočišné výroby, v. v. i.
Výzkumný ústav lesního hospodářství a myslivosti, v. v. i.
Jiné organizace
Střední odborné učiliště včelařské
Včelařské vzdělávací centrum, o.p.s.

Zdroj: Ministerstvo zemědělství ČR. Interní zpráva.

V resortu Ministerstva zemědělství se povinnost dle nominačního zákona vztahuje na tyto společnosti:

- Povodí Vltavy, s.p.
- Povodí Labe, s.p.
- Povodí Moravy, s.p.
- Povodí Odry, s.p.
- Povodí Ohře, s.p.
- Lesy České republiky, s.p.
- Budějovický Budvar, n.p.
- Mezinárodní testování drůbeže Ústrašice, s.p.
- PGRLF, a.s.
- Státní zkušebna strojů, a.s.
- Jihomoravské pivovary, a.s.

V případě státních podniků jsou dozorčí rady složené z devíti členů, kromě státního podniku Mezinárodní testování drůbeže Ústrašice, s.p., kde je dozorčí rada tvořena třemi členy. Počet členů

dozorčí rady je určen Statutem příslušného státního podniku, přičemž dvě třetiny (u s.p. MZe tedy šest členů) je jmenováno zakladatelem, tedy ministrem a tři členové jsou voleni z řad zaměstnanců podniku (určeno zákonem o státním podniku). Členové dozorčích rad zvoleni z řad zaměstnanců podniku nepodléhají povinnosti předložení nominací VPN. Funkční období členů dozorčích rad státních podniků je pětileté. Ředitelé (statutární zástupci) těchto státních organizací jsou jmenováni do funkce na dobu neurčitou.

V případě akciové společnosti PGRLF má dozorčí rada i představenstvo pět členů s pětiletým funkčním obdobím. Zbylé dvě akciové společnosti, Jihomoravské pivovary, a.s. a Státní zkušebna strojů, a.s. mají tříčlenné dozorčí rady s délkou trvání výkonu funkce členů tři roky. Představenstvo Jihomoravských pivovarů, a.s. je pouze jednočlenné a státní zkušebna strojů, a.s. má představenstvo tříčlenné. V obou případech je funkční období stanoveno stanovami společnosti na tři roky.

Obsazování pozic statutárních a dozorčích orgánů probíhalo do zřízení Vládního výboru pro personální nominace a následně Výboru pro personální nominace bez pevně stanovených pravidel. Pozice v dozorčích radách resortních organizací byly tedy obsazovány bez předchozího výběru, pouze na základě jmenování do funkce ministrem zemědělství. V případě obsazování pozic statutárních orgánů bylo ve většině případů výběrové řízení vypsáno, nikoli však ve všech případech.

Proces výběru nominantů se přijetím nominačního zákona jistě stal mnohem transparentnější a profesionálnější. Jak již bylo uvedeno v předchozí kapitole, na jednání pracovní skupiny pro Strategii vlastnické politiky státu Ministerstvo financí zhodnotilo roční působení VPN, upozornilo na problematické aspekty fungování nominačního procesu, zejména časovou, administrativní, a personální náročnost, způsob a prokazatelnost hodnocení a zdůraznilo nutnost precizace parametrů inzerované pozice.

Z tohoto jednání vyplynulo doporučení gestora nominačního zákona, Ministerstva financí, zakotvit nominační proces do interní směrnice každého z dotčených ministerstev. Ministerstvo zemědělství vytvořilo na základě tohoto doporučení Směrnicí č. 5/2020 ministra zemědělství k postupu při výběru osob do řídicích a dozorčích orgánů právnických osob s majetkovou účastí státu. Tento dokument upravuje, jak už bylo zmíněno výše, pouze výběr osob u organizací, na

keré se vztahuje nominační zákon. V případě obsazování pozic u ostatních právnických osob není postup pro výběr osob do statutárních a dozorčích orgánů organizace v žádném interním aktu stanoven. Dle výše uvedené směrnice Ministerstva zemědělství je koordinačním útvarem v rámci procesu výběru osob dle nominačního zákona Odbor právní. Tento útvar řídí nominační proces za spolupráce s věcně příslušnými útvary a Odborem personálním.

V rámci přípravy výběrového řízení do řídicího orgánu právnické osoby stanovuje podmínky pro výkon funkce věcně příslušný útvar ministerstva, který odborně řídí danou organizaci, což je např. Sekce vodního hospodářství, kam gesčně přísluší státní podniky Povodí, dále Sekce lesního hospodářství, která odborně řídí Lesy ČR, s.p., Sekce zemědělských komodit, kam spadá řízení státního podniku Mezinárodní testování drůbeže Ústrašice. Všechny tři akciové společnosti – PGRLF,a.s., SZS,a.s. a JMP,a.s. a národní podnik Budějovický Budvar, n.p. mají gesčně příslušný z pozice zakladatele Odbor právní.

Oznámení o zahájení výběrového řízení zpracovává koordinační útvar. Výběrové řízení zajišťuje Odbor personální ve spolupráci s koordinačním útvarem. Ten předloží Odboru personálnímu zpracované oznámení o zahájení výběrového řízení na danou pozici. Oznámení o zahájení výběrového řízení uveřejní Odbor personální na žádost koordinačního útvaru na internetových stránkách MZe, a to nejméně po dobu 10 pracovních dnů.

Oznámení o zahájení výběrového řízení musí vždy obsahovat:

- podmínky, které musí fyzická osoba ucházející se o výkon funkce v řídicím orgánu právnické osoby s majetkovou účastí státu splňovat,
- informace o způsobu doložení požadovaných podmínek,
- lhůtu, ve které se musí uchazeč přihlásit do výběrového řízení (tato lhůta nesmí být dle zákona kratší než 10 pracovních dnů ode dne uveřejnění oznámení o zahájení výběrového řízení).

Výběrové řízení se nevyhlašuje v případě uvedeném v § 10 odst. 4 nominačního zákona, kde je uvedeno, že povinnost konat výběrové řízení se nevztahuje na naléhavé případy za předpokladu, že ministerstvo svým jednáním tento stav nezpůsobilo a ani jej nemohlo předvídat. Odůvodnění tohoto postupu ministerstvo neprodleně zveřejní na svých internetových stránkách. Ministerstvo může do řídicího orgánu právnické osoby s majetkovou účastí státu navrhnout pouze fyzickou osobu, která splňuje pro výkon funkce tyto podmínky:

- dosáhla věku 25 let,
- je plně svéprávná,
- je bezúhonná,
- je bezdlužná,
- splňuje podmínky stanovené pro výkon funkce jiným právním předpisem (25).

V takovém případě koordinační útvar zpracuje ve spolupráci s věcně příslušným útvarem odůvodnění tohoto postupu a předá jej neprodleně Odboru personálnímu ke zveřejnění na internetových stránkách MZe.

Ministr zemědělství jmenuje členy výběrové komise k posouzení uchazečů přihlášených v rámci výběrového řízení. Komise musí mít nejméně tři členy, přičemž zpravidla je členem zástupce Odboru personálního, zástupce věcně příslušného útvaru, zástupce dotčené organizace nebo zástupce koordinačního útvaru. Jednání výběrové komise je svoláno ředitelem Odboru personálního. Komise si následně zvolí svého předsedu, který řídí jednání Komise, zpravidla je to ředitel Odboru personálního. Jednání Komise jsou neveřejná.

V případě, že uchazeč nespĺňuje podmínky pro výkon funkce uvedené v oznámení o zahájení výběrového řízení nebo stanovené nominačním zákonem, popřípadě jiným právním předpisem, výběrová komise takového uchazeče vyloučí. Ostatní uchazeči jsou posouzeni podle nominačního zákona, je určen nejvhodnější uchazeč a stanoveno pořadí dalších uchazečů. O výsledku výběrového řízení a jeho průběhu je vyhotoven písemný záznam. Záznam se všemi podklady k výběrovému řízení bez zbytečného odkladu je předán koordinačnímu útvary, který jej obratem předkládá ministrovi. Ministr není vázán doporučením výběrové komise a může VPN předložit návrh nominace i jiné osoby, která úspěšně absolvovala dané výběrové řízení.

Od účinnosti nominačního zákona, tedy od ledna 2020 do konce sběru údajů v rámci této diplomové práce, tedy do 31. 12. 2021 bylo v resortu Ministerstva zemědělství uskutečněno v souladu s touto právní úpravou 7 výběrových řízení. Jednalo se o tyto pozice:

- 4 členové představenstva PGRLF,a.s.
- člen představenstva JMP,a.s.
- člen představenstva SZS,a.s.
- generální ředitel LČR,s.p.

Po uskutečněném výběrovém řízení je na základě rozhodnutí ministra zemědělství zpracována koordinačním útvarem nominace kandidáta na danou pozici. V případě dozorčích rad, kde výběrové řízení není povinné, je návrh nominované osoby předán koordinačnímu útvaru věcně příslušným útvarem. Ten zpracuje nominaci včetně shromáždění všech zákonných náležitostí a předá ji k podpisu ministra. Nominace musí dle nominačního zákona obsahovat tyto povinné přílohy:

- životopis ve formátu EUROPASS,
- ověřená kopie dokladu o nejvyšším dosaženém vzdělání,
- ověřená kopie nebo originál dokladu o bezdlužnosti ne starší 3 měsíců u orgánů Finanční správy ČR, celní správy ČR, na pojistném a na penále na všeobecné zdravotní pojištění a na pojistném a na penále na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti,
- výpis z Rejstříku trestů ne starší 3 měsíců,
- čestné prohlášení, že je nominovaná osoba svéprávná, v doložených dokladech uvedla pravdivé a úplné informace a není ve střetu zájmů k danému výkonu funkce,
- výpis platných z obchodního rejstříku dané společnosti a seznam stávajících členů včetně jejich odborného zaměření.

Nominace je po zpracování a podpisu ministra zemědělství následně doručena koordinačním útvarem VPN k projednání. Údaje o uchazeči, jehož nominaci ministerstvo navrhuje, bez zbytečného odkladu uveřejní na žádost koordinačního útvaru na internetových stránkách ministerstva Oddělení komunikace s veřejností, a to v rozsahu stanoveném nominačním zákonem, který uvádí: *údaje se zveřejňují v rozsahu jméno, příjmení, rok narození, funkce, na niž je uchazeč nominován* (25).

Po projednání návrhu ve VPN a doručení záznamu o projednání nominace, zašle bez zbytečného odkladu záznam koordinační útvar věcně příslušnému útvaru ke zpracování jmenovacího dekretu nebo rozhodnutí jediného akcionáře obchodní společnosti v souladu s vnitřními předpisy Ministerstva zemědělství, dalšími právními předpisy a zakladatelskými dokumenty právnické osoby s majetkovou účastí státu.

Nominaci osoby do funkce ministerstvo odůvodní s přihlédnutím ke stanovisku VPN. Pokud ministr jmenuje do funkce nebo zvolí nominovanou osobu do orgánů právnické osoby

s majetkovou účastí státu přes nedoporučující stanovisko, odůvodnění tohoto postupu musí obsahovat vysvětlení, proč ministr nerespektoval stanovisko VPN a dospěl k odlišnému závěru. Odůvodnění v obou případech vypracuje bez zbytečného odkladu koordinační útvar za případné spolupráce s věcně příslušným útvarem. V případě, že nominovaná osoba obdrží nedoporučující stanovisko VPN a ministr toto stanovisko bude respektovat, je postupováno v intencích příslušných ustanovení nominačního zákona, tj. na pozice určené tímto zákonem je vypsáno nové výběrové řízení. Informaci o jmenování do funkce nebo zvolení do orgánů právnické osoby s majetkovou účastí státu s odůvodněním zašle koordinační útvar bez zbytečného odkladu předsedovi VPN a současně Oddělení komunikace s veřejností, které ji neprodleně uveřejní na internetových stránkách Ministerstva zemědělství.

Je-li do řídicího nebo orgánu právnické osoby s majetkovou účastí státu navrhován státní zaměstnanec Ministerstva zemědělství ve služebním poměru nebo vedoucí podřízeného služebního úřadu, koordinační útvar požádá státního tajemníka resortu o udělení předběžného souhlasu s vysláním. V případě, že je do funkce ministrem jmenován nebo je zvolen do orgánů právnické osoby s majetkovou účastí státu státní zaměstnanec nebo vedoucí podřízeného služebního úřadu, následuje jeho vyslání orgánů do právnické osoby, o ten to souhlas si žádá každý zaměstnanec písemně osobně.

V případě, že se jedná o zaměstnance v pracovním poměru, zaměstnance vysílá ředitel Odboru personálního v souladu s ustanovením § 303 odst. 3 zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce. V případě, že se jedná o státního zaměstnance ve služebním poměru nebo vedoucího podřízeného služebního úřadu, vyslání státního zaměstnance provádí státní tajemník Ministerstva zemědělství v souladu s ustanovením § 81 odst. 1 zákona č. 234/2014 Sb., o státní službě.

K této problematice je nutné zmínit, že v případě vyslání zaměstnance v pracovním poměru, tedy v souladu s ustanovením § 303 odst. 3 zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce, který stanovuje, že *zaměstnanci uvedení v odstavci 1 nesmějí být členy řídicích nebo kontrolních orgánů právnických osob provozujících podnikatelskou činnost; to neplatí, pokud do takového orgánu byli vysláni zaměstnavatelem, u něhož jsou zaměstnáni, a v souvislosti s tímto členstvím nepobírají odměnu od příslušné právnické osoby provozující podnikatelskou činnost* (28) platná legislativa neumožňuje pobírat za členství v orgánech odměnu.

Naproti tomu v případě vyslání státních zaměstnanců zákon o státní službě pobírání odměny umožňuje, ale její výše je procentuálně omezena stanovením maximální výše úhrnu vyplacených odměn v příslušném kalendářním roce. V § 81 odst. 1 zákona č. 234/2014 Sb., o státní službě je uvedeno, že *Státní zaměstnanec nesmí být členem řídicích nebo kontrolních orgánů právnických osob provozujících podnikatelskou činnost, s výjimkou případů, kdy byl do těchto orgánů vyslán služebním orgánem; vyslaný státní zaměstnanec jedná v těchto orgánech jako zástupce státu a je povinen prosazovat jeho zájmy. Celkový úhrn odměn vyplacených státnímu zaměstnanci za všechna členství v řídicích nebo kontrolních orgánech právnických osob provozujících podnikatelskou činnost za kalendářní rok včetně podílu na zisku či jiného plnění (dále jen "plnění") činí nejvýše 25 % z ročního úhrnu nejvyššího platového tarifu a nejvýše přípustného osobního příplatku v příslušné platové třídě a v případě představeného též příplatku za vedení, který mu lze jako nejvýše přípustný přiznat podle přílohy č. 2 k tomuto zákonu, a to podle služebního místa, na kterém státní zaměstnanec v příslušném kalendářním roce naposledy vykonával službu. Státní zaměstnanec je povinen služební orgán bezodkladně informovat o každém plnění, které mu bylo vyplaceno (29).* Státní zaměstnanec je povinen služební orgán – Sekci státního tajemníka Ministerstva zemědělství bezodkladně informovat o každém finančním plnění (odměně) v rámci jeho působení v uvedených řídicích nebo kontrolních orgánech státních podniků, které mu bylo vyplaceno. Tento nesoulad by se mohl jevit jako diskriminační a na tuto nerovnost bylo poukazováno na mnoha jednáních zástupců personálních útvarů, a to jak uvnitř jednotlivých resortů, tak i na jednáních na úrovni vládních pracovních skupin.

V rámci podrobné analýzy procesu obsazování dotčených pozic v resortu Ministerstva zemědělství je nutné pro úplnost popsat nastavený systém odměňování. Problematice odměňování členů orgánů je věnována pozornost od roku 2010. V současné době jsou platné Zásady odměňování vedoucích zaměstnanců a členů orgánů ovládaných obchodních společností s majetkovou účastí státu a vedoucích zaměstnanců státních podniků a jiných státních organizací zřízených zákonem nebo ministerstvem platné ve znění usnesení vlády č. 835 ze dne 12. prosince 2018 (13). Zásady se vztahují na resorty, které mají ve své gesci obchodní společnosti (včetně dceřiných společností) se sídlem na území České republiky, státní podniky a jiné státní organizace zřízené zákonem nebo ministerstvem, ve kterých ředitel pobírá mzdu, a členové volených orgánů pobírají odměnu čili i na zmíněné orgány resortních organizací Ministerstva zemědělství.

V čl. 4 odst. 1 zásad je uvedeno, že ministerstva jsou povinna vyvinout veškeré úsilí k zajištění toho, aby u pracovní nebo manažerské smlouvy s osobou, na kterou se vztahují tyto zásady:

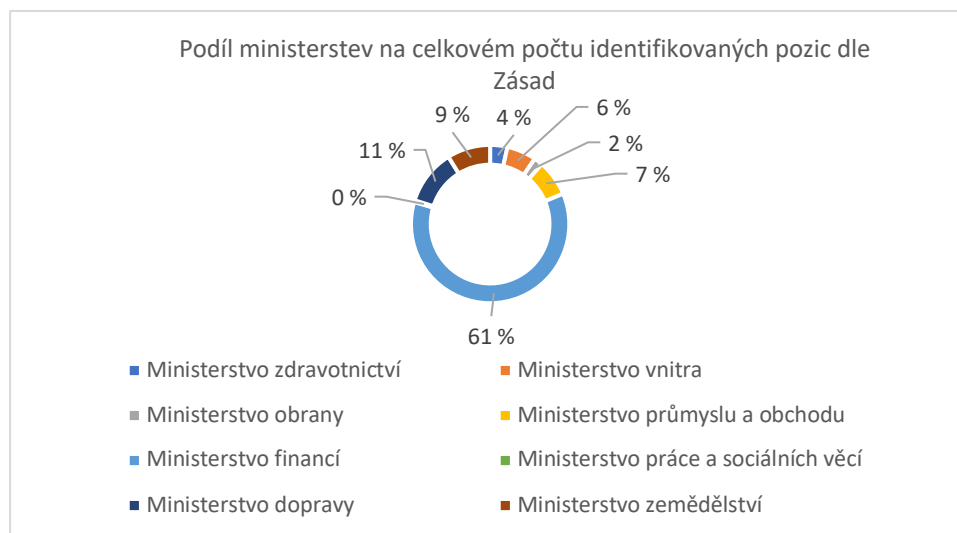
- *byl stanoven takový maximální celkový roční příjem, který nepřesáhne referenční roční příjem (tj. příjem vyčíslený ve spolupráci s odborným konzultantem na základě metodiky, jež vychází z ocenění zastávané pozice z pohledu náročnosti, odpovědnosti a pravomocí, možnosti nakládání s majetkem, počtu zaměstnanců, odpovědnosti za investice, rozsahu tržeb, počtu států, ve kterých společnost působí, případně tržní hodnoty společnosti apod.),*
- *se maximální celkový roční příjem osob podle písmena a) skládal:*
- *ze základního ročního příjmu (který není závislý na vyhodnocení kritérií), jenž tvoří maximálně 50 % z maximálního celkového ročního příjmu,*
- *z variabilní složky příjmu, která je závislá na stanovení a vyhodnocení jednotlivých kritérií, a která se člení na roční variabilní složku příjmu a střednědobou variabilní složku příjmu, která je stanovena na období 3 i více let s doporučeným vyhodnocením až po ukončení daného období; střednědobá variabilní složka není povinná, její stanovení je na uvážení ministerstva ve vazbě na význam, náročnost zastávané funkce a strategické cíle konkrétní společnosti,*
- *byly stanoveny jen takové benefity a plnění, které jsou přiměřené z pohledu zastávané funkce; benefity a plnění mohou být specifikovány ve spolupráci s odborným konzultantem (30).*

Platné zásady vymezují okruh dotčených pozic, na které se povinnost vztahuje. Jedná se o pozice, které dosahují celkového ročního příjmu nad 2,5 mil. Kč. V současné době jsou povinna ve vztahu k výše definovaným subjektům se Zásadami řídit následující ministerstva:

- Ministerstvo vnitra
- Ministerstvo obrany
- Ministerstvo průmyslu a obchodu
- Ministerstvo financí
- Ministerstvo dopravy
- Ministerstvo zemědělství
- Ministerstvo zdravotnictví
- Ministerstvo práce a sociálních věcí

Ostatní ministerstva aktuálně nemají subjekty s pozicemi naplňujícími parametry zásad. Obrázek 11 znázorňuje podíl jednotlivých ministerstev na celkovém počtu identifikovaných pozic dle Zásad.

Obrázek 10: Podíl ministerstev na celkovém počtu identifikovaných pozic dle Zásad

Zdroj: vlastní zpracování

V návaznosti na naplnění povinnosti výše uvedených Zásad přepracovalo Ministerstvo zemědělství všechny manažerské a pracovní smlouvy dotčených pozic. V současné době jsou tyto dokumenty plně v souladu se zmíněnými zásadami. Výše maximálních celkových ročních příjmů nepřesahuje výši referenčního příjmu u obdobných pozic a je nastavena dle zpracované analýzy externího odborného konzultanta. Ředitelům státních podniků je na základě jmenování do funkce stanovena mzda mzdovým výměrem a následně je mezi státním podnikem a jeho osobou uzavřena závazná smlouva o úpravě pracovních podmínek. Variabilní složku mzdy tvoří roční a tříletá složka, stanovená v procentuální výši, která je vyplacena na základě předem stanovených ukazatelů (kritérií). Se členy představenstva akciových společností je uzavřena smlouva o výkonu funkce. Odměna se skládá z fixně stanovené částky a variabilní složky, vázané na splnění předem stanovených ukazatelů. Variabilní složka je pouze roční.

Rozhodnutím ministra zemědělství pobírají s účinností od ledna 2014 členové dozorčí rady státních podniků a akciových společností měsíční odměnu, pokud v jejich případě je to dle platné legislativy možné. Odměny jsou odstupňované podle pozic (předseda, místopředseda a člen dozorčího orgánu). Odměny se vztahují i na členy výboru pro audit, což je poradní orgán dozorčí

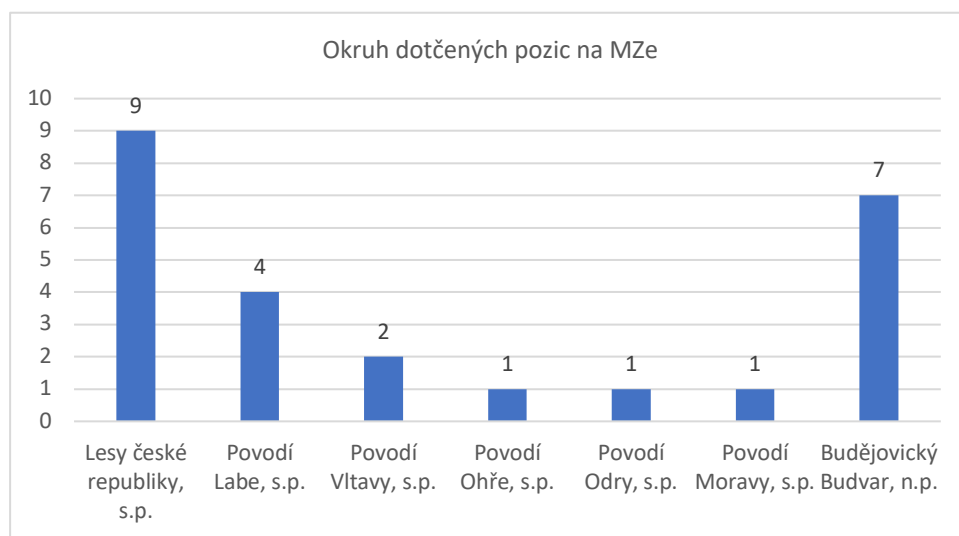
radu, na který se ale nevztahuje nominační proces dle nominačního zákona. Se členy dozorčích orgánů jsou uzavřeny smlouvy o výkonu funkce. Právní akt vzniká na základě jmenovacího dekretu v případě dozorčí rady státního podniku nebo rozhodnutím jediného akcionáře v případě akciových společností, smlouva je dvoustranný akt mezi danou právnickou osobou a fyzickou osobou – členem dozorčího orgánu.

Na ministerstvu zemědělství se okruh dotčených pozic v současné době týká celkem 25 pozic u 7 subjektů, a to v této struktuře:

Lesy České republiky, s.p. (9 pozic), Povodí Labe, s.p. (4 pozice), Povodí Vltavy, s.p. (2 pozice), Povodí Ohře, s.p. (1 pozice), Povodí Odry, s.p. (1 pozice), Povodí Moravy, s.p. (1 pozice), Budějovický Budvar, n.p. (7 pozic).

Obrázek níže zobrazuje okruh dotčených pozic v resortu MZe v rámci předmětných Zásad. Jak již bylo uvedeno, jedná se o celkem 25 osob v 7 subjektech.

Obrázek 11: Okruh dotčených pozic na MZe

Zdroj: Ministerstvo financí ČR. Usnesení vlády ČR "Zásady odměňování".

Dle Strategie vlastnické politiky státu všechna ministerstva prostřednictvím orgánů společností a podniků mají za povinnost pravidelně kontrolovat soulad smluv o výkonu funkce s platnými zásadami. Činnost členů orgánů společností a podniků je pravidelně vyhodnocována na základě stanovených ukazatelů výkonnosti. V souladu s výše uvedeným usnesením je vláda pravidelně každý rok písemně informována o stavu plnění těchto zásad. Z informace, která byla

na vládu předložena dne 9. 11. 2020, vyplývá, že ministerstva identifikovala ve své působnosti 39 subjektů, u kterých se Zásady vztahují celkem na 288 pozic. Odměňování na těchto manažerských pozicích je z pohledu genderu identické a nedochází zde k žádnému zvýhodňování. U sledovaných pozic je 265 obsazeno muži a 23 pozic je obsazeno ženami, tj. zastoupení žen představuje 8 %.

Nutné je zmínit, v rámci nominačního procesu, povinnost, vyplývající ze jmenování do dozorčího nebo statutárního orgánu některých dotčených právnických osob s majetkovou účastí státu, a to v souladu s naplněním povinnosti dle zákona č. 159/2006 Sb., o střetu zájmů. Tento zákon upravuje

- *povinnost veřejných funkcionářů vykonávat svoji funkci tak, aby nedocházelo ke střetu mezi jejich osobními zájmy a zájmy, které jsou povinni z titulu své funkce prosazovat nebo hájit,*
- *povinnost veřejných funkcionářů oznamovat skutečnosti, které umožňují veřejnou kontrolu jejich činností konaných vedle výkonu funkce veřejného funkcionáře, veřejnou kontrolu majetku nabytého za dobu výkonu funkce a dalších příjmů, darů nebo jiného prospěchu, získaných za dobu výkonu funkce, popřípadě závazků, které veřejný funkcionář má,*
- *omezení některých činností veřejných funkcionářů a neslučitelnost výkonu funkce veřejného funkcionáře s jinými funkcemi,*
- *odpovědnost veřejných funkcionářů za porušení povinností stanovených tímto zákonem, včetně správních trestů, které lze veřejnému funkcionáři za porušení těchto povinností uložit.*

V resortu Ministerstva zemědělství se proces výběru dle nominačního zákona a současně povinnost dle zákona o střetu zájmů týká těchto pozic resortních organizací:

- členové dozorčí rady a ředitel státního podniku Povodí Vltavy,
- členové dozorčí rady a ředitel státního podniku Povodí Labe,
- členové dozorčí rady a ředitel státního podniku Povodí Odry,
- členové dozorčí rady a ředitel státního podniku Povodí Ohře,
- členové dozorčí rady a ředitel státního podniku Povodí Moravy.

Fyzická osoba jmenovaná do výše uvedených pozic se po jmenování do funkce stává dle zákona o střetu zájmů veřejným funkcionářem. Po jeho jmenování ministrem do funkce je podpůrným orgánem – Odborem právním Ministerstva zemědělství zapsán ve zákonem stanovené

lhůtě 15 dnů do Centrálního registru oznámení, jenž spravuje Ministerstvo spravedlnosti. Veřejnému funkcionáři jsou vygenerovány přístupové údaje, které mu podpůrný orgán odešle do vlastních rukou.

Jak je uvedeno v § 7 odst. 1 zákona č. 159/2006 Sb., o střetu zájmů:

Veřejný funkcionář podává formou čestného prohlášení oznámení o

- *osobním zájmu (dále jen "oznámení o osobním zájmu"),*
- *jiných vykonávaných činnostech (dále jen "oznámení o činnostech"),*
- *majetku, který vlastní ke dni předcházejícímu dni zahájení výkonu funkce, a majetku nabytém v průběhu výkonu funkce (dále jen "oznámení o majetku"),*
- *příjmech a závazcích (dále jen "oznámení o příjmech a závazcích").*

Veřejný funkcionář je tedy ze zákona povinen do 30 dnů od zapsání změny v registru vyplnit vstupní oznámení. Do každého 30. června následujícího kalendářního roku po celou dobu výkonu funkce vyplňuje veřejný funkcionář oznámení průběžné, kde uvádí stav za předchozí kalendářní rok. V případě skončení výkonu funkce vyplňuje oznámení výstupní, a to ve lhůtě 30 dnů od zapsání uvedené změny podpůrným orgánem v Centrálním registru oznámení. Odbor právní o této povinnosti pravidelně informuje příslušný okruh veřejných funkcionářů v resortu Ministerstva zemědělství, a to zejména v případě povinnosti podání pravidelných průběžných oznámení. Veřejným funkcionářem jsou také určeni státní zaměstnanci Ministerstva zemědělství, jedná se o představené, konkrétně ministra, náměstky ministra, ředitele odborů a vedoucí oddělení. Na osoby pověřené řízením se tato povinnost nevztahuje.

4.4 Vyhodnocení výzkumných šetření

V rámci diplomové práce byly realizovány dva druhy výzkumu, kvantitativní, formou dotazníkové šetření a kvalitativní výzkum prostřednictvím zúčastněného pozorování. Jejich výsledky shrnují následující dvě podkapitoly. V další kapitole bude na základě tohoto šetření popsán návrh doporučení.

4.4.1 Vyhodnocení kvantitativního výzkumu

Jak bylo uvedeno v metodice, kvantitativní výzkum byl proveden prostřednictvím dotazníkového šetření, to bylo zasláno k vyplnění na všechna ministerstva, která nominace VPN předkládají k posouzení. Dotazník je přílohou 1 diplomové práce.

Na první otázku, zda dotčené úřady vnímají rozdíly v nominačním procesu před účinností zákona odpovědělo 71 % respondentů, že ano. Výrazně menší část z nich rozdíly nevnímá.

Obrázek 12: Otázka 1

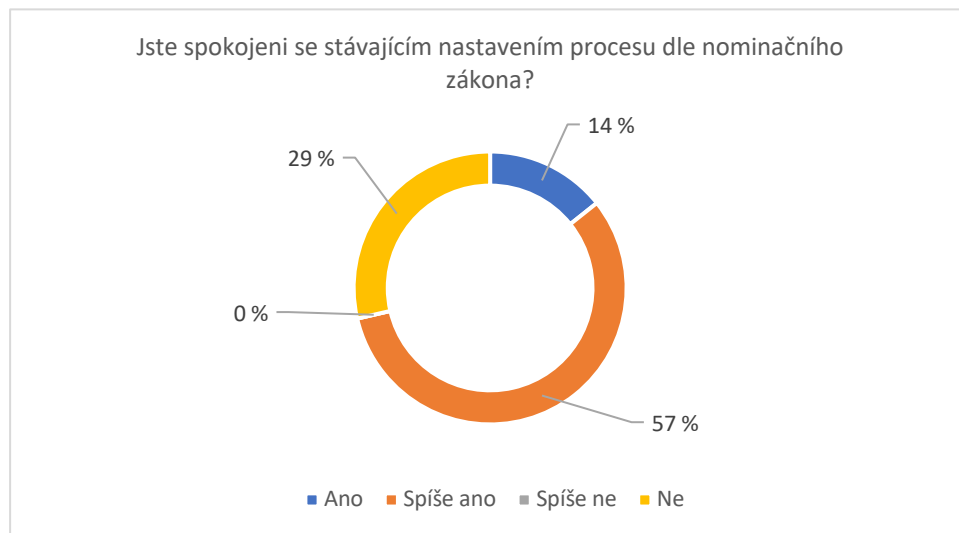

Zdroj: vlastní zpracování

V druhé otázce, která spočívala v možnosti otevřeného komentáře na otázku první, tedy jaké konkrétní rozdíly dotčené resorty vnímají, bylo sděleno, že přijetí zákona umožnilo posílení transparentnosti, zákonná úprava dopadá na více subjektů, a to zejména zavedením povinnosti konání výběrových řízení do řídicích orgánů resortních organizací.

Ve třetí, uzavřené otázce byl dotaz na spokojenost s aktuálním zněním nominačního zákona. Dle obdržných odpovědí je většina resortů s nastavením procesu spokojena, a to 14 % zcela, 57 % téměř spokojena. Ačkoliv v této otázce dominují pozitivní reakce na současné nastavení nominačního procesu, tak přesto 28 % respondentů spokojeno není.

Obrázek 13: Otázka 3

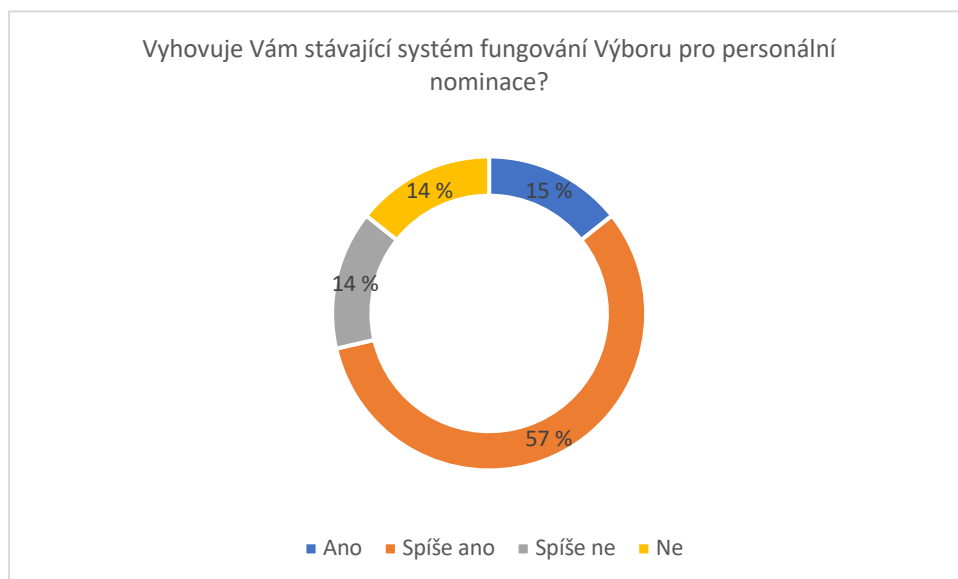

Zdroj: vlastní zpracování

Následující otevřená otázka měla za cíl zjistit důvody u negativních odpovědí ve třetí otázce. Dle slovního komentáře k této uzavřené otázce odmítají někteří oslovení kandidáti přijmout nominaci z důvodu absolvování pohovoru před komisí VPN. Jeden z resortů uvedl, že z tohoto důvodu se mu nedaří některá volná místa v DR obsadit. K tomuto je nutné uvést, že v případě výběru osob do řídicích orgánů státních organizací musí uchazeč absolvovat dva pohovory, a to v rámci výběrového řízení a následně při předložení nominace ve VPN.

Pátá otázka řešila fungování VPN samotného. Otázka zněla, zda resortům vyhovuje stávající systém fungování VPN. Z vyhodnocení vyplynulo, že tento poradní orgán plní svoji funkci dobře a k jeho činnosti nemají dotčené úřady žádné větší připomínky (14 % odpovědělo kladně, 57 % odpovědělo SPÍŠE ANO).

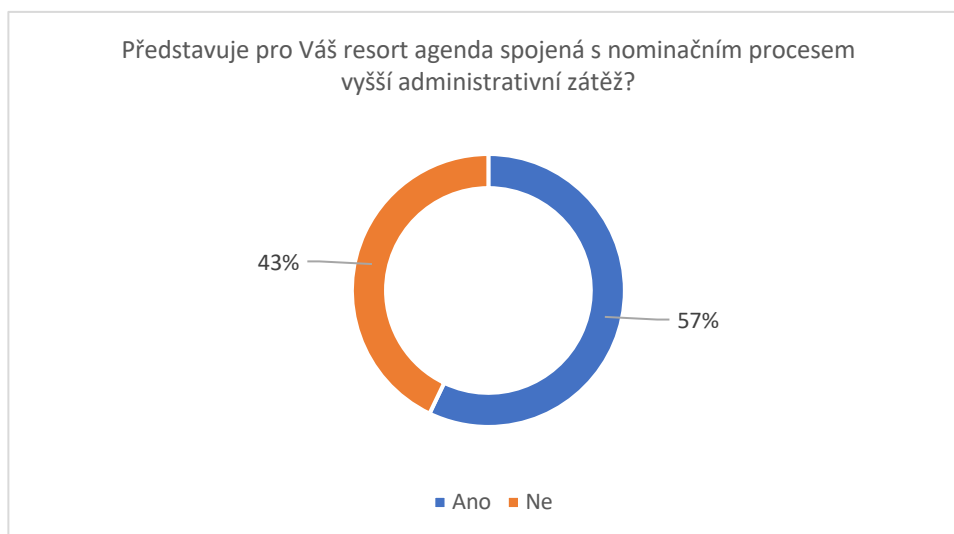
Obrázek 14: Otázka 5

Zdroj: vlastní zpracování

V šesté otázce, která byla komentářem k otázce předchozí, bylo cílem zjistit od respondentů konkrétní připomínky k fungování VPN. Bylo zjištěno, že spolupráce s VPN je výborná, operativní. Jediná z připomínek se týká požadavku na možnost zastoupení jednotlivých ministerstev ve formě člena komise VPN. V současné době je volba této komise v kompetenci Úřadu vlády ČR.

Obrázek 15: Otázka 7

Zdroj: vlastní zpracování

Otázka 7 zjišťovala, zda představuje agenda spojená s nominačním procesem pro resorty vyšší administrativní zátěž, než tomu bylo před vznikem VPN. Drtivá většina uvedla, že tomu tak je.

Následující otázka zjišťovala skoro to samé, ale ptala se konkrétně na časovou zátěž spojenou s nominačním procesem. Zde byly výsledky stejné jako u otázky 7, tedy většina respondentů uvedla, že to pro ně vyšší časovou zátěž představuje (viz obrázek níže).

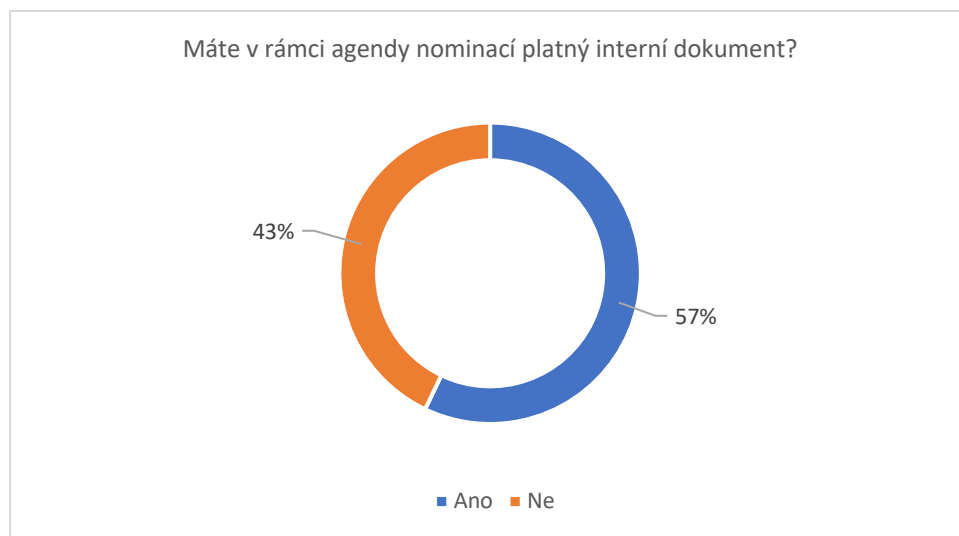
Obrázek 16: Otázka 8

Zdroj: vlastní zpracování

Otázka 9 zjišťovala, kolik osob se v daném resortu věnuje zkoumané agendě. Jednoznačně bylo zjištěno, že na všech resortech se agendě zpracování nominací věnuje pouze jedna osoba. Tuto odpověď zvolilo 100 % respondentů.

Obrázek 17: Otázka.10

Zdroj: vlastní zpracování

Poslední otázka se týkala dotazu na platný interní dokument k agendě obsazování dotčených pozic resortních organizací dle nominačního zákona. Většina ministerstev, 57 % z celkového počtu vzorku, interní dokument má 43 % dosud ne.

V návaznosti na provedené dotazníkové šetření a na základě jeho vyhodnocení lze tuto výzkumnou činnost shrnout tak, že většina dotčených resortů hodnotí zákonem stanovený jednotný postup v rámci nominačního procesu pozitivně, a to i za podmínek vyšší administrativní a časové zátěže, kterou tato agenda s sebou přináší. Za hlavní nedostatek stávajícího systému obsazování dotčených pozic lze považovat přílišnou složitost celého procesu. V návaznosti na toto zjištění je v další kapitole popsán návrh doporučení na zlepšení.

4.4.2 Vyhodnocení kvalitativního výzkumu

Součástí výzkumné části diplomové práce bylo pozorování prostřednictvím účasti na dvou jednáních v rámci nastaveného procesu obsazování osob do řídicích a dozorčích orgánů resortních organizací Ministerstva zemědělství. Nejprve se jednalo o jednání Výboru pro personální nominace, konaném dne 20. 4. 2021, u předložení nominace Ministerstva zemědělství na pozici

člena dozorčí rady státního podniku Povodí Moravy, s.p. a dále na jednání komise k výběrovému řízení, vypsanému Ministerstvem zemědělství na pozici předsedy představenstva akciové společnosti Jihomoravské pivovary, a.s., konaném dne 17. 1. 2022.

Jak je dále blíže rozvedeno v předchozích kapitolách diplomové práce, od roku 2020 probíhaly jednání VPN až na výjimky z důvodu epidemie COVID-19 a platným epidemiologickým opatřením online formou, prostřednictvím platformy Webex. Jednání se konají v pravidelných intervalech jednou za 14 dní. Na každého kandidáta má komise daný časový úsek třiceti minut, což striktně dodržuje. Komise je pětičlenná, složená z předsedkyně, místopředsedy a třech členů.

Resort Ministerstva zemědělství má, jako každý jiný dotčený služební úřad svého zástupce, který za předkladatele nominanta komisi VPN představí a v krátkosti zdůvodní návrh na jmenování nominované osoby na danou pozici. Za resort MZe je zástupcem předkladatele ředitel Odboru právního, ten uvedl kandidáta na pozici člena DR Povodí Moravy, s.p. a jako důvod předložení této nominace uvedl vysokou odbornou způsobilost a manažerské schopnosti kandidáta.

Jednání zahájila předsedkyně VPN, přivítala všechny členy komise i zástupce MZe a zejména nominanta do DR Povodí Moravy, s.p. a předala mu slovo. Ten nejprve komisi předložil zpracovanou pětiminutovou prezentaci, jejíž obsahem byly základní informace o státním podniku Povodí Moravy, s.p., tj. jeho územní působnost, organizační struktura a přehled vykonávaných činností tímto státním podnikem a nástin kompetencí a fungování dozorčího orgánu. Poté zmínil významné akce zaměřené na protipovodňovou ochranu a na revitalizace vodních toků a priority, které by rád v rámci výkonu této funkce chtěl řešit. Následně kladla komise doplňující dotazy, a to především z oblasti dosavadní profesní kariéry, s důrazem na soulad výkonem funkce starosty obce a působením v dozorčí radě a byl dotázán, co by jako představitel samosprávy prioritně řešil se státním podnikem Povodím Moravy, s.p. V závěru hodnotícího pohovoru byla rovněž zkoumána mediální minulost nominované osoby, možnost případného střetu zájmů a časové dispozice pro řádný výkon funkce člena DR. Následně bylo jednání po třicetiminutovém trvání ze strany předsedkyně VPN ukončeno poděkováním nominantovi i všem zúčastněným.

V souladu s nominačním zákonem, kde je uvedeno, že VPN do pěti pracovních dní je zasláno stanovisko předkládajícímu resortu prostřednictvím datové schránky, obdrželo MZe dne 25. 4. 2021 doporučení, vyslovit s navrhovanou personální nominací souhlas. Na základě tohoto souhlasu byl nominant s účinností ke dni 7. 5. 2021 jmenován ministrem zemědělství do funkce člena dozorcí rady státního podniku Povodí Moravy, s.p. O této skutečnosti byl v souladu s §16 nominačního zákona informován emailem VPN a informace byla zveřejněna na webových stránkách MZe. Následně po převzetí jmenovacího dekretu byl člen DR upozorněn písemně na skutečnost, že se jmenováním do této funkce dostal do okruhu veřejných funkcionářů, z čehož plyne v souladu se zákonem o střetu zájmů povinnost vložení vstupního oznámení do centrálního registru Ministerstva spravedlnosti. Přístupové údaje v tomto případě nebyly ze strany MZe, jako podpůrného orgánu, generovány, jelikož se jednalo o starostu obce, a tudíž byla tato osoba, z pozice své funkce do okruhu povinných osob již zahrnuta.

Druhou částí kvalitativní výzkumu, jak bylo uvedeno výše, byla účast autorky diplomové práce na výběrovém řízení na pozici předsedy představenstva akciové společnosti Jihomoravské pivovary, a.s., konaném dne 17. 1. 2022 od 10 hodin. Toto řízení bylo vyhlášeno v prosinci 2021 na portálu www.eagri.cz, odkaz „Ministerstvo zemědělství“ záložka „volná pracovní/služební místa“. Inzerát byl zveřejněn, v souladu s nominačním zákonem, deset pracovních dní. Termín pro podání přihlášek byl tedy do 5. 1. 2022.

Povinnými podklady pro přihlášení do výběrového řízení byla:

- vlastnoručně podepsaná přihláška
- motivační dopis,
- návrh koncepce řízení a.s. na maximálně deset normostran formátu PowerPoint,
- strukturovaný profesní životopis,
- kopie dokladu o nejvyšším dosaženém vzdělání
- lustrační osvědčení,
- výpis z trestního rejstříku.

Komise, jmenována ministrem zemědělství byla tříčlenná a dle interního dokumentu MZe, který upravuje nominační proces dle nominačního zákona, byla složena ze zástupce koordinačního a současně odborně příslušného orgánu, vedoucího Oddělení právní podpory, ředitele Odboru

personálního a členky dozorčí rady a.s. Jednání probíhalo, obdobně jako v případě VPN, vzhledem k aktuální epidemiologické situaci a platným hygienickým opatřením, online formou, prostřednictvím videokonference MC Teams. Vzhledem ke skutečnosti, že se na tuto pozici přihlásil jeden uchazeč, jednání bylo jednokolové, formou strukturovaného výběrového pohovoru.

Komise si zvolila ze svého středu předsedu, ředitele Odboru personálního. Ten celé jednání vedl. Nejprve nastínil průběh jednání a představil uchazeče, následně o kandidátovi poskytl všem členům základní informace. Všechny obdržené podklady, které kandidát zaslal spolu s přihláškou, byly členům komise rozeslány s předstihem, aby se s nimi mohli členové seznámit dopředu. Před online připojením kandidáta si komise ujasnila okruh otázek. Je výhodou, oproti konaným výběrovým řízením v režimu služebního zákona nemusí být otázky předem stanoveny a pro všechny případné uchazeče jednotné.

Dotazy komise směřovaly k dosavadnímu fungování této akciové společnosti a působení kandidáta v dotčené funkci. Tento kandidát již inzerovanou pozici předsedy představenstva akciové společnosti Jihomoravské pivovary, a.s. vykonává. Výběrové řízení bylo vypsáno vzhledem ke skutečnosti, že ke dni 2. 3. 2022 končí předsedovi představenstva této akciové společnosti funkční období. Účastníkovi výběrového řízení byly položeny otázky k předložené koncepci, k očekávanému vývoji společnosti, k probíhajícím soudním sporům, cash-flow a k plánovanému prodeji majetku.

Pohovor s účastníkem výběrového řízení trval 40 minut. Následně, již bez jeho přítomnosti proběhlo bodové hodnocení, max. počet bodů byl 15, což trvalo 20 minut. Celkový čas výběrového řízení na tuto pozici byl 60 minut. Tento uchazeč byl dle protokolu o výběrovém řízení ministrem doporučen jako vhodný kandidát. Následně byla tato osoba o této skutečnosti informována a současně vyzvána ke shromáždění dokladů k přípravě nominace k projednání VPN.

V rámci uskutečněného kvalitativního výzkumu lze konstatovat, že zásadní negativa v rámci funkčnosti nastaveného nominačního procesu v resortu MZe nebyla zjištěna. Proces je zde aplikován jak v souladu se zákonem, tak s platnou organizační strukturou. Na základě přijetí nominačního zákona a dle doporučení pracovní skupiny Ministerstva financí byl v rámci nominačního procesu zpracován interní akt řízení, Směrnice č. 5/2020 ministra zemědělství

k postupu při výběru osob do řídicích a dozorčích orgánů právnických osob s majetkovou účastí státu. Všechny dotčené útvary ministerstva se tímto interním aktem řídí.

Za nedostatek lze považovat velkou časovou a administrativní náročnost nominačního procesu. Pokud se jedná o obsazení pozice ředitele nebo člena představenstva, kde je povinnost konání výběrového řízení a následné předložení nominace do VPN, od vypsání výběrového řízení do jmenování doporučené osoby do funkce uběhne lhůta minimálně 3 měsíců. Současně je nutné zmínit i administrativní náročnost ve vztahu k uchazečům. Souhrn požadovaných dokumentů do VPN je příliš rozsáhlý. Pokud jde uchazeč před komise dvě, dokládá některé z dokumentů duplicitně. Odstranění obou výše uvedených nedostatků lze uskutečnit uvnitř resortu MZe úpravou interního aktu řízení až po novelizaci nominačního zákona.

Jak je zmíněno v další kapitole, bylo by vhodné zvážit možnost vypracování interního aktu řízení, který bude řešit proces obsazování dotčených pozic i u těch resortních organizací, které nejsou v režimu nominačního zákona, tedy u organizacích jiných právních forem, než jsou státní podniky a akciové společnosti, tedy státní fondy, organizační složky státu, státní příspěvkové organizace a veřejné výzkumné instituce.

5 Návrhy a doporučení

Cílem této práce bylo identifikovat jednotlivé kroky procesu výběru osob v režimu nominačního zákona do řídicích a dozorčích orgánů. V této části diplomové práce budou navržena doporučení k nastavenému systému obsazování pozic v řídicích a dozorčích orgánech organizací s majetkovou účastí státu. A to jak v obecné rovině, v návaznosti na uskutečněné dotazníkové šetření, které směřovalo na všechny dotčené resorty, tak následně podrobněji, pro vedení MZe.

Na základě provedeného výzkumného šetření lze uvést, že stávající systém dle nominačního zákona je nastaven optimálně funkčně. Při analýze jednotlivých kroků tohoto procesu nebyly shledány žádné zásadní nedostatky. Zjištěná negativa jsou detailně popsána níže. Ty lze odstranit přijetím novelizace nominačního zákona a následnou úpravou interního dokumentu MZe. Za nejzásadnější nedostatek lze považovat jeho přílišnou složitost v určitých fázích procesu a časovou i administrativní náročnost. Kalkulace případných nákladů, spojených s navrhovanými změnami je uvedena níže.

Jedním ze zjištění, na základě provedeného empirického šetření, je složitost procesu v případě předkládání nominace kandidáta, který je na danou pozici navrhován opakovaně, např. v případě skončení jeho funkčního období. Ve stávajícím systému není brán zřetel na fakt, že tento nominant již jednou doporučující stanovisko VPN obdržel. Zde je tedy navrhováno znovuzavedení aktu „opakovaná nominace“. Před účinností nominačního zákona bylo možné opakované nominace komisi předkládat ve zjednodušeném režimu. V případě úpravy by bylo možné doložit zúžený rozsah požadovaných dokladů ke zpracování nominace a z větší části tento požadavek řešit prostřednictvím čestného prohlášení.

Další zjištěný nedostatek se týká obsazování řídicích orgánů organizací, tedy ředitelů státních podniků a členů představenstev akciových společností. Zde je navrhována možnost sloučení výběrového řízení a aktu předložení nominace VPN do jednoho jednání, a tudíž zjednodušení systému ve smyslu povinnosti doložení všech povinných dokumentů k výběrovému řízení a následně komisi VPN. V současné době má vybraný uchazeč z výběrového řízení, který musí následně předstoupit před komisi VPN, povinnost předkládat několik dokumentů duplicitně. Pro dokreslení situace lze uvést, že uchazeč výběrového řízení na pozici ředitele státního podniku

dokládá návrh koncepce fungování dané organizace a následně, pokud je vybrán jako vhodný kandidát, zpracovává PowerPointovou prezentaci pro jednání VPN.

Radikálnějším návrhem při řešení výše uvedených negativ je možnost zrušení povinnosti předkládání nominací do VPN v případě obsazování řídicích orgánů. Zde je navrhováno obsazení těchto pozic řešit pouze prostřednictvím konání výběrového řízení. Přijetím této změny by došlo ke značným finančním úsporám v rámci fungování poradního orgánu Úřadu vlády ČR. Při zpracování kalkulace tohoto kroku bylo vycházeno ze skutečnosti, že VPN je každoročně předkládáno cca 100 nominací, přičemž 2/3 tvoří kandidáti do dozorčích rad a zbylou část tvoří nominanti do řídicích orgánů. Hlavními náklady jsou odměny pětičlenného poradního orgánu. Hodinová sazba pro člena VPN je stanovena na částku 350 Kč za hodinu. Pokud je vycházeno ze skutečnosti, že projednání jedné nominace, včetně prostudování podkladů, činí 3 hodiny, a za předpokladu, že odměňování se vztahuje ke všem 5 členům, činil by celkový objem práce 1500 hodin práce za rok. Při stanovené hodinové sazbě se tedy jedná o celkové náklady na odměny VPN 525 000 Kč. Pokud by došlo k přijetí navrhované změny v rámci novelizace zákona, tedy ke zrušení povinnosti předkládat nominace VPN do řídicích orgánů organizací s majetkovou účastí státu, činila by úspora cca 131 250 Kč. Náklady na roční fungování VPN by po přijetí navrhované změny byly v celkové výši 393 750 Kč.

Všechny výše uvedené nedostatky lze odstranit přijetím novelizace nominačního zákona a následnou úpravou interního dokumentu MZe. V rámci této úpravy by bylo vhodné celý proces zjednodušit a to jak z pohledu procesního, tedy ke stávajícímu fungování VPN, tak i ve vztahu k jednotlivým nominovaným osobám. Lze konstatovat, že toto doporučení se jeví jako změna, jejíž účinnost nelze předpokládat v krátkodobém časovém horizontu. Návrh na tento krok musí vzejít z jednotlivých resortů v rámci jednání pracovní skupiny, která aplikaci nominačního procesu, jako součást plnění Strategie vlastnické politiky státu monitoruje. Novela zákona bude následně předložena tvůrcem tohoto právního předpisu, Ministerstvem financí k připomínkovému řízení a dále postoupena odsouhlasení Vládě ČR. Finanční rámec nákladů v rámci uskutečnění této legislativní změny lze odvodit od vyčíslení předpokládaného finančního dopadu, který byl kvantifikován již při předložení stávající právní úpravy. V důvodové zprávě k nominačnímu zákonu je uveden finanční dopad na státní rozpočet v odhadované výši 700 000 až 1 000 000 Kč ročně. Zde je uvedeno, že případné zvýšené výdaje by byly hrazeny v rámci limitů, které stanoví

Úřad vlády ČR (31). V případě přijetí tohoto opatření, v podobě novelizace zákona lze tedy kalkulovat s náklady přibližně ve výši 1 000 000 Kč.

Proces obsazování pozic v režimu nominačního zákona je v resortu MZe zakotven, jak bylo již v předchozích kapitolách uvedeno, v interním dokumentu. Systém je nastaven funkčně a všechny dotčené útvary podle něj postupují. Obdobně, jako u ostatních resortů je ke zvážení zjednodušení systému v případě opakované nominace. Dále, v rámci obsazování řídicích pozic resortních organizací, je ke zvážení, jak již bylo uvedeno výše, zavést možnost sloučení výběrového řízení a předložení nominace do jednoho aktu. Nedostatkem stávajícího procesu byla tedy shledána přílišná složitost a časová i administrativní náročnost.

Řešením k odstranění těchto nedostatků je úprava Směrnice ministra zemědělství č. 5/2020, což lze ale provést následně, až po přijetí novely předmětného zákona. Aktualizaci této směrnice by následně provedl koordinační útvar MZe, tedy Odbor právní, který stávající interní dokument zpracovával. V případě aplikace uvedené změny by se finanční náklady, spojené s touto úpravou daly vyčíslit na základě již kvantifikovaných nákladů resortu MZe, při aktualizaci interního dokumentu, konkrétně Směrnice č. 3/2018 ministra zemědělství k výkonu zakladatelských funkcí státním podniků a národnímu podniku, kde tyto celkové náklady na změnu byly vyčísleny v celkové výši na částku 25 000 Kč. Kalkulace byla tvořena mzdovými náklady, tedy odhadovaným počtem odpracovaných hodin, a to jak státního zaměstnance Odboru právního, který dokument tvořil, tak i ostatních státních zaměstnanců jednotlivých odborných sekcí, kteří dokument v rámci vnitřního připomínkového řízení připomínkovali a následně schvalovali. Lze předpokládat, že v současné době, při vyčíslení těchto nákladů by byla cena vyšší, cca o 10 %. Důvodem je zvyšující se výše ceny práce a trend narůstající inflace.

Současně bylo dle studia interních dokumentů Mze zjištěno, že uvedený interní akt, Směrnice ministra zemědělství č. 5/2020 řeší pouze obsazování pozic do funkcí v režimu nominačního zákona, jedná se tedy o státní podniky a akciové společnosti. Z hlediska sjednocení procesu by se jevílo jako vhodné zahrnout do již funkčního a transparentního systému i ostatní právní formy organizací resortu ministerstva zemědělství, tedy podřízené služební úřady, příspěvkové organizace, veřejné výzkumné instituce atd. Toto doporučení by bylo realizováno prostřednictvím tvorby nového interního aktu řízení MZe. Příslušná směrnice by byla vypracována koordinačním

útvarem, v návaznosti na patnou organizační strukturu, předložena k vnitřnímu připomínkovému řízení všem sekcím resortu a následně do porady ministra k odsouhlasení. Účinnost nabude tento dokument podpisem ministra zemědělství a zveřejněním na intranetu. Finanční náklady v rámci aplikace tohoto doporučení by byly v obdobném finančním objemu, jako v případě aktualizace výše vedené směrnice.

6 Závěr

Česká republika vlastní 102 státních a národních podniků a obchodních společností s majetkovou účastí státu s ročním obratem v řádech stovek miliard Kč. Tyto podnikající právnické osoby jsou také významnými zadavateli veřejných zakázek. Pro státní a národní podniky a společnosti ovládané státem je stejně jako pro všechny společnosti žádoucí, aby hospodaření kontrolovali odborníci v dané oblasti, neboť právě odborné řízení zajistí, aby uvedené podniky a společnosti dosahovaly požadovaných výsledků. Za jeden ze způsobů, jak tohoto cíle dosáhnout lze považovat takovou úpravu výběru odborníků do funkcí ředitelů a členů dozorčích rad státních podniků a do funkcí členů orgánů obchodních společností, která je prováděna transparentně a systémově a bude pod veřejnou kontrolou. Tento proces umožní, aby do funkcí ředitelů a členů dozorčích rad státních podniků a členů orgánů obchodních společností byly vybírány vždy ty osoby, které nejlépe splňují tyto kvalifikační a osobnostní předpoklady s přihlédnutím k velikosti a významu konkrétního státního podniku nebo obchodní společnosti, v níž má stát majetkovou účast.

Cílem práce bylo identifikovat jednotlivé kroky procesu výběru osob do řídicích a dozorčích orgánů právnických osob s majetkovou účastí státu, ověřit, zda aplikace nominačního zákona naplnila svá očekávání, a to jak z pohledu funkčnosti nastaveného procesu dle platné legislativy, napříč všemi zainteresovanými úřady, tak i v otázce zajištění vyšší transparentnosti a depolitizace při obsazování dotčených pozic státních organizací. Samozřejmou podmínkou ke splnění tohoto cíle, bylo poskytnout prostřednictvím první části diplomové práce teoretický rámec. Jeho součástí bylo mimo jiné vymezení hlavních právních forem, se kterými se dnes můžeme u státem vlastněných podniků setkat. Jasně byly popsány rozdíly mezi národním podnikem, státním podnikem a akciovou společností s majetkovou účastí státu včetně rozdílných kompetencí. Stěžejními kapitolami práce je rozbor nominačního procesu do dozorčích a řídicích orgánů státních společností a jeho implementace prostřednictvím Výboru pro personální nominace, včetně popisu od jeho založení tehdejší vládou Bohumila Sobotky až po samotné uvedení do praxe tzv. nominačního zákona.

K problematice odpolitizování státních organizací a s tím spojené případné negativní ovlivňování hospodaření je nutné zmínit fakt, že oproti fungování původního výboru, který projednával předložené nominace do konce roku 2019 je nyní výbor nezávislý na aktuálním

složení vlády a na rozvržení politických stran a je orgánem, složeným z odborníků z řad personalistů, marketérů, ekonomů a právníků. Dalším posunem v rámci zamezení obsazování pozic formou tzv. „trafik“ je metoda ověření mediálního obrazu daného kandidáta z veřejně dostupných zdrojů, kterou provádí VPN před samotným projednáním nominované osoby. Z tohoto důvodu je dle jednacního řádu VPN nutné zajistit doručení nominace příslušného kandidáta s dostatečným časovým předstihem. Tento aspekt se do doby fungování tohoto poradního orgánu striktně neřešil.

Současně bylo dle shromážděných dat zjištěno, že současný výbor se při kvalifikačním pohovoru více zaměřuje u jednotlivých kandidátů na reálnou praxi v předchozích manažerských a úřednických funkcích, na aktuální přínos dané osoby v případě jmenování do dané funkce z hlediska dosavadní kariéry. Tyto aspekty jsou shledány zásadnějšími než teoretické odborné znalosti, prokázané z doložených podkladů. Na tuto problematiku upozorňovaly dlouhodobě také nevládních organizace, zabývající se sledováním korupce.

Na základě provedeného empirického šetření a v návaznosti na konfrontaci s teoretickými poznatky lze konstatovat, že nyní platný nominační systém je shledán z větší části funkčním. Přípomínky ke stávajícímu systému a několik podnětů v rámci zkvalitnění tohoto procesu, a to nejen v rámci konkrétního resortu, MZe, ale v rámci celého nominačního procesu je uveden v předchozí kapitole. Praktická část této práce se zabývala již samotným popisem nominačního procesu, v konkrétním resortu, na Ministerstvu zemědělství. Ten vycházel z teoretických poznatků, shromážděných v první části práce. Na základě účasti na dvou různých jednáních v rámci výběru osob do dotčených resortních organizací MZe a v návaznosti na analýzu interních dokumentů bylo vyhodnoceno, že nominační proces je nastaven v souladu s platnou legislativou.

Dále byl proveden rozbor se skutečnými dopady do pracovních agend jednotlivých ministerstev, které se museli nominačním zákonem začít řídit. Všem výše uvedeným resortům byl rozeslán dotazník (příloha 1), který měl zjistit, jak tuto novelu zákona vnímají, jak byla zapracována do vnitřních dokumentů ministerstva a jaké k ní mají případné připomínky. Z výstupu provedeného průzkumu bylo zjištěno, že všichni zúčastnění vnímají přijetí tohoto zákona jako zvýšení transparentnosti a zkvalitnění erudice jednotlivých nominantů, nevýhodu naopak vidí

v byrokratické zátěži. Jako druhý problém byla uvedena zdlouhavost samotného procesu, a s tím související dlouhodobě neúplný počet členů v některých orgánech státních společností.

Celkově lze konstatovat, že přijetí tohoto zákona a s tím souvisejícím nastavením zcela nového postupu nominací do dozorčích a řídicích orgánů státem vlastněných společností, vnímají jednotlivé resorty vcelku pozitivně. Z pohledu připomínek zazněly dvě velmi konstruktivní, které by měly být zapracovány do případné novely zákona č. 353/2019 Sb. (nominační zákon). Jedná se o zjednodušení tzv. opakované nominace, kdy nominant musí předkládat veškeré podklady jako při své první nominaci do daného orgánu, což se jeví jako zbytečné a zbytečně to prodlužuje samotný proces nominace již jednou prověřovaného a jmenovaného člena. Jako druhý problém vidí příslušní pracovníci ministerstev v nominacích do řídicích orgánů (ředitelů a představenstev), kde zákon nařizuje výběrové řízení na tento post a po jeho samotném výsledku opětovné předstoupení před VPN, v praxi to znamená dva pohovory před dvěma různými komisemi. Zde je navrhováno radikálnější řešení, a to v případě obsazování pozic do řídicích orgánů, ponechání pouze povinnosti konání výběrového řízení a následné předložení nominace VPN zákonem zrušit.

Úplným závěrem lze poznamenat, že proces nominací do řídicích a kontrolních orgánů státem vlastněných společností se nesporně přijetím tzv. nominačního zákona stal výrazně transparentnější a osoby, jmenované do jednotlivých funkcí na základě tohoto procesu jsou mnohem erudovanější než před přijetím tohoto zákona. Byrokratická zátěž je úměrná samotnému procesu a jistě nezatěžuje jednotlivá ministerstva zvláště významným způsobem. Obě výše uvedené připomínky vzešlé z výzkumu jsou brány jako relevantní a je ke zvážení jejich případné zohlednění v rámci novelizace daného zákona.

V neposlední řadě si je zde vhodné uvést, že nominace osob do dozorčích orgánů by měla být spojeny s výkonem funkce. Například MZe nejmenovalo v minulosti příslušné hejtmany do dozorčích rad státních podniků Povodí neúčelně. Zdůvodňovalo tento krok tak, že regionální politik má právo být informován, co se v jeho regionu z pohledu vodního hospodářství aktuálně děje, popřípadě jaké jsou plánované akce v budoucnosti. Otázkou zůstává, zda to má být hejtman, popřípadě příslušný pracovník krajského úřadu příslušného regionu, kde státní podnik Povodí působí. To samé lze říci i u jmenování některých vysokých úředníků příslušných ministerstev, kteří mají ve své gesci agendy související s příslušnou státní organizací. Dozorčí rady v tomto momentu získávají přesnější informace a mohou rozhodovat efektivněji a flexibilněji.

7 Seznam použitých zdrojů

1. *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2014. 978-80-7478-537-5.
2. TYŠEROVÁ, Dagmar, Petr VÁCHA a Miloslav KILIÁN. *Hospodaření a nakládání se státním majetkem*. V Praze: C.H. Beck, 2019. Právní praxe. ISBN 978-80-7400-737-8.
3. BussinesCenter. *Zákon o obchodních korporacích - Díl 7 - Orgány obchodní korporace*. [Online] 2021. Dostupné z: <https://businesscenter.podnikatel.cz/pravo/zakony/obchodni-korporace/f4589148/>.
4. Štenglová, Ivana, et al. *Zákon o obchodních korporacích. Komentář*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020. 978-80-7400-799-6.
5. Procházka, Tomáš. *epravo. Statutární orgány obchodních korporací*. [Online] 2019. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/pravopomaha/kurzy/statutarni-organy-v-obchodnich-korporacich-111688.html>.
6. Chalupa, Ivan, Reiterman, David and Grinc, Jan. *Obchodní korporace - VOS, KS, SRO*. Praha : C. H. Beck, 2017. 978-80-7400-674-6.
7. Josková, Lucie, Pravdová, Markéta and Dvořáková, Eva. *Nová společnost s ručením omezeným: právo, účetnictví, daně*. Praha: Grada Publishling, 2018. Vol. 3. vydání. 978-80-271-0872-5.
8. Černá, Stanislava. *Obchodní právo*. Praha : ASPI, 2006. 80-735-7164-1.
9. Eliáš, Karel, Pokorná, Jarmila a Dvořák, Tomáš. *Kurs obchodního práva: obchodní společnosti a družstva*. Praha: C.H. Beck, 2010. 978-80-7400-048-5.

10. Plíva, Stanislav. *Hospodaření s majetkem státu*. Praha: C.H. Beck, 2004. 80-7179-811-8.
11. Bouda, Petr a Fadrný, Martin. Česko, země trafik. *Frankbold*. [Online] 2014. Dostupné z: https://frankbold.org/sites/default/files/publikace/cesko_zeme_trafik.pdf.
12. Ministerstvo financí ČR. *Strategie vlastnické politiky státu*. [Online] 2016. Dostupné z: https://www.mfcr.cz/assets/cs/media/2021_Strategie-vlastnicke-politiky-statu.pdf.
13. Ministerstvo financí ČR. *Strategie vlastnické politiky státu*. [Online] 2021. Dostupné z: https://www.mfcr.cz/assets/cs/media/2021_Strategie-vlastnicke-politiky-statu.pdf.
14. Ministerstvo financí ČR. *Zpráva o plnění opatření vyplývajících ze Strategie vlastnické politiky státu*. [Online] 2020. Dostupné z: https://www.mfcr.cz/assets/cs/media/2020_Zprava-o-plneni-vlastnicke-politiky-statu.pdf.
15. Dědič, Jan. *Zákon o státním podniku: komentář*. Praha : Wolters Kluwer, 2018. 978-80-7598-084-7.
16. Ministerstvo zemědělství ČR. *Statut státního podniku Lesy České republiky, s.p.* [Online] Dostupné z: <https://lesycr.cz/wp-content/uploads/2018/08/statut-lcr-1-9-17.pdf>.
17. Vedral, Josef. *Zákon o střetu zájmů: komentář*. Praha: C.H. Beck, 2012. 978-80-7179-344-1.
18. Borsík, Daniel. Péče řádného hospodáře a pravidlo podnikatelského úsudku bez legend. *Obchodněprávní revue*. C. H. Beck, 2015.
19. Závodský, Ondřej. *Zákon o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2019. 978-80-7598-470-8.

20. OECD. *OECD Guidelines on Corporate Governance of State-Owned Enterprises*. [Online] 2015. https://www.oecd-ilibrary.org/governance/oecd-guidelines-on-corporate-governance-of-state-owned-enterprises-2015_9789264244160-en.
21. Trnka, Filip. Vytváření a rozhodování statutárních a kontrolních orgánů právnických osob s účastí státu z hlediska prosazování cílů státu. *Rigorózní práce*. Praha : Univerzita Karlova, 2017.
22. Závěrečná zpráva o hodnocení dopadů regulace (RIA) k návrhu zákona výběru osob do řídicích a dozorčích orgánů právnických osob s majetkovou účastí státu (nominační zákon). *Zákony pro lidi*. [Online] 2014. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/media2/file/1812/File27352.pdf?attachment-filename=6233574-2018-06-13-zprava-ria-6332391.pdf>.
23. Rekonstrukce státu. *Vládní výbor pro nominace problém trafik neřeší: Tisková zpráva*. [Online] 2015. Dostupné z: https://www.rekonstrukcestatu.cz/tiskove-zpravy/20150119_tz-vladni-vybor-pro-nominace-problem-trafik-neresi.pdf.
24. ČR, vláda. Statut Vládního výboru pro personální nominace. [Online] 2018. Dostupné z: https://www.vlada.cz/assets/ppov/personalni-nominace/Statut-Vladniho-vyboru-pro-personalni-nominace_1.pdf.
25. Zákony pro lidi. *Zákon č. 353/2019 Sb. Nominační zákon*. [Online] 2019. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2019-353>.
26. Vláda České republiky. *Vládní výbor pro personální nominace*. [Online] 2015. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/cz/ppov/vladni-vybor-pro-personalni-nominace-117326/>.
27. Naši politici. *Vládní výbor pro nominace 2014/2015: Personální politika státu po ustavení Vládního výboru pro nominace*. [Online] 2015. Dostupné z: <https://www.nasipolitici.cz/cs/kauzy/detail/160-transparentni-obsazovani-dozorcich-rad->

personalni-politika-nove-vlady-pod-lupou/download/155-personalni-politika-statu-v-praxi-vladniho-vyboru-pro-nominace-fin-mv-docx.

28. Tomšej, Jakub. *Zákoník práce s výkladem 2022*. Praha: GRADA Publishing, 2022. 978-80-2713-539-4.

29. Kottnauer, Antonín. *Zákon o státní službě*. s.l. : Sagit, 2015. 978-80-7488-079-7.

30. Ministerstvo financí ČR. *Usnesení vlády ČR "Zásady odměňování"*. [Online] 2010. Dostupné z: https://www.mfcr.cz/assets/cs/media/Informace-zadost-106_2012-05-09_Material-informace-o-stavu-plneni-Zasad.pdf.

31. Důvodová zpráva k návrhu zákona o výběru osob řídících a dozorčích orgánů právnických osob s majetkovou účastí státu. *Zákony pro lidi*. [Online] Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/media2/file/1806/File24567.pdf?attachment-filename=6233574-2018-06-04-duvodova-zprava-6235001.pdf>.

8 Příloha

Příloha 1: Dotazníkové šetření

I-II

Příloha 1: Dotazníkové šetření

Dotazník na dotčené resorty, které předkládají a v minulosti předkládaly nominace osob do dozorčích a řídicích orgánů resortních organizací Výboru pro personální nominace

Vážená paní kolegyně, vážený pane kolego,
tímto bych vás ráda požádala o vyplnění následujícího dotazníku, který slouží jako podklad pro mou diplomovou práci na téma **Proces výběru osob do řídicích a dozorčích orgánů právnických osob s majetkovou účastí státu.**

Dotazník je zcela anonymní a veškeré získané údaje budou sloužit pouze a výhradně pro účely zpracování diplomové práce.

Předem Vám velmi děkuji za váš čas.

Bc. Andrea Divíšková
studentka ČZÚ

1. Vnímáte rozdíly v rámci procesu obsazování osob do řídicích a dozorčích orgánů právnických osob s majetkovou účastí státu nyní, tedy při předkládání nominací dle nominačního zákona a před jeho účinností?
 - a) ano
 - b) ne

2. Pokud jste v předchozí otázce odpověděli ano, prosím o stručný komentář níže:
.....

3. Jste spokojeni se současným nastavením nominačního procesu dle zákona č. 353/2019 Sb., o výběru osob do řídicích a dozorčích orgánů právnických osob s majetkovou účastí státu (nominační zákon)?
 - a) spíše ano
 - b) ano
 - c) spíše ne
 - d) ne

4. Pokud jste v předchozí otázce odpověděli negativně (spíše ne, ne), prosím o Vaše případné připomínky a podněty ke zlepšení stávajícího systému:

.....
.....

5. Vyhovuje Vám stávající systém fungování Výboru pro personální nominace?

- a) spíše ano
- b) ano
- c) spíše ne
- d) ne

6. Prosím o případné podněty ke zlepšení fungování VPN.

.....
.....

7. Představuje pro Váš resort agenda spojená s nominačním procesem vyšší **administrativní** zátěž než před vznikem VPN (dříve VVPN)?

- a) ano
- b) ne

8. Představuje pro Váš resort agenda spojená s nominačním procesem vyšší **časovou** zátěž než před vznikem VPN (dříve VVPN)?

- c) ano
- d) ne

9. Kolik osob se ve Vašem resortu zpracovává agendu zpracování nominací?

- a) jedna osoba
- b) více jak jedna osoba

10. Máte v rámci zpracovávání agendy dle nominačního zákona v resortu platný interní dokument, který tuto problematiku řeší?

- a) ano
- b) ne